יידען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

היינט 8 זייטען

# נייער פאלקסבלאט

№ 143 | Łódź, Czwartek, 22 czerwca 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, דאנערשטאג, כ"ח סיון תרצ"ג | № 143

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריסאווער 21, טעל. 224-71


# סטאווסקי לייקענט אין זיין שולד

## פערלענגערט זיין פאר-ארעסט אויף 15 טעג. — עדות פאר און געגען דעם מערדער פון ד"ר ארלאזאראוו.

# פאליציי איז געגען פערלענגערן די אויספארשונג

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש).

היינט פארמיטאג איז אברהם סטאווסקי אויפגעהערט געווארען פון אויספארשונגס - ריכטער קאנגרין.

דער פארטרעטער פון דער פראקוראטור האט פארגעלעגט צו פערלענגערן דעם פרעווענץ-ארעסט אויף 15 טעג, כדי צוזאמלען די בעווייזן געגען בעשולדיגטען. די פאליציי פון תל-אביב האט זיך ארויסגעזאגט געגען פערלענגערן דעם פרעווענץ-ארעסט, מחמת ס'זענען דא גענוגנדע בעווייזן, אז סטאווסקי איז דער מערדער פון ארלאזאראוו'ן. די פאליציי איז דעריבער קאטעגאריש געגען פערלענגערן דעם פרעווענץ-ארעסט.

דער אנגעקלאגטער סטאווסקי האט געהאט טענות, הלמאי מ'האט איהם נישט געגעבען קיין פארטיידיגער, דערביי האט ער ערקלערט, אז דעם זעלבען שבת, ווען ס'איז אויסגעפיהרט געווארען דער מארד, איז ער געווען אין ירושלים. דערויף האט דער ריכטער ערקלערט, אז איצט קומט נישט פאר דער פראצעס. ס'האנדעלט זיך נאר וועגען פערלענגערן דעם פרעווענץ-ארעסט.

דער ריכטער האט מסכים געווען, צו פערלענגערן דעם פרעווענץ-ארעסט אויף 15 טעג.

ירושלים, 21 (יט"א טעלעגראפיש).

דער פיהרער פון די רעוויזיאניסטען אחי-מאיר געפינט זיך ווייטער אין ארעסט. די בעמיהונגען פון די רעוויזיאניסטען, מ'זאל איהם בעפרייען אויף קויציע האבען זיך נישט איינגעגעבען ער ווערט בעשולדיגט אין בעליידיגען די מאכט.

אויפ'ן פערהער איז געווען אנוועזענד דער פארשטעהער פון פוילישען קאנסולאט, אדוואקאט שפינדלער.

ווארשא, 21 (טעלעפאניש דורך יט"א).

די ליגע פאר'ן ארבייטענדען א"י האט מיטגעטיילט דער יט"א:

אנפרעגענדיג אין א"י וועגען דעם גאנג פון דער אויספארשונג, האט די ליגע בעקומען פאלגענדע טעלעגראפישע ידיעה: עס מעלדען זיך פיל עדות, וועלכע בעשטעטיגען די אליבי פון בעשולדיגטען אברהם סטאווסקי.

פון דער צווייטער זייט מעלדען זיך אויך פיל אנדערע עדות, וואס שטיצען אונטער די בעשולדיגונג

לאנדאן (יט"א) דער קאנדאלענץ-בריף, וועלכען דער קאלאניען-מיניסטער סער פיליפ קיגליף-ליסטער האט געשיקט צום פרעזידענט נחום סאקאלאוו אין צוזאמענהאנג מיט'ן מארד איבער ד"ר ארלאזאראוו האט געלויטעט:

איך בין טיף ערשיטערט צוליב דער ידיעה וועגען מארד, וואס איז אויסגעפיהרט געווארען אין תל-אביב איבער ד"ר ארלאזאראוו. בעת מיין לעצטען בעזוך אין א"י האב איך געהאט די געלעגענהייט צו פערטיפען מיין בעקאנטשאפט מיט ד"ר ארלאזאראוו און איך האב בעקומען נישט בלויז רעספעקט פאר זיינע הויכע אייגענשאפטען, נאר אויך דעם ווארימסטען פערזענליכען דרך-ארץ פאר איהם. איך שאץ אפ, ווי ערנסט עס איז צוליב זיין טויט די אבדה פאר דער ציוניסטישער בעוועגונג און יודישער אגענץ און אז די רעגירונג פון א"י וועט נישט האבען זיין הילפסרייכע האלטונג פאר די בעציהונגען מיט דער עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ.

סער פיליפ קאנגליף-ליסטער האט אויך געשיקט א קאנדאלענץ-דעפעשע קיין א"י צו דער אלמנה פון ד"ר ארלאזאראוו.

פון הויך-קאמיסאר פון א"י האט נחום סאקאלאוו בעקומען פאלגענדע דעפעשע:

איך בעט אייך איבערצוגעבען דער יודישער אגענץ און דער ציוניסטישער ארגאניזאציע די אויסדרוקען פון מיין טיפען מיטגעפיהל צוליב'ן טויט פון ד"ר ארלאזאראוו. מיינע בעציהונגען מיט איהם אלס מיטגליד פון אייער עקזעקוטיווע אין א"י זענען שטענדיג געווען די אינניגסטע. איך האב אין איהם פערלוירען א ווערטפולען פערזענליכען פריינד. זיין איבערגעבענהייט צו זיינע פליכטען און זיינע הויכהארציגע בעשטרעבונגען האבען איהם געגעבען א שטאטסמענישען שוואונג אין די פראבלעמען פון א"י.

ירושלים (יט"א) אין זיין קאנדאלענץ-בריף צו דער אגענץ-עקזעקוטיווע אין ירושלים האט דער הויך-קאמיסאר סער ארטור וואוקאפ געשריבען צ.א.:

די גראדליניגע אויפריכטיגקייט, עכטער אידעאליזם און הויכהארציגע בעשטרעבונגען האבען כאראקטעריזירט דעם דאזיגען מאן און איהם געזיכערט דעם דרך-ארץ פון די אלע, וואס האבען געקאנט פון זיי צוטרוי און פריינדשאפט, זיינע מעכטיגע גייסטיגע בעגאבונגען און איבערגעבענהייט פאר זיין ווערק האבען איהם ערמעגליכט צו פערנעהמען זיך מיט די א"י-פראבלעמען מיט א קלארען בליק.

ירושלים, (יט"א) אין דער לוויה פון ד"ר ארלאזאראוו האבען זיך בעטייליגט צוו. אנד. צאהלרייכע דעלעגאציעס פון קאלאניסטען-פערבאנד, רעוויזיאניסטען, ברית-טרומפעלדאר און אגודת-ישראל. צווישען די מלווים האט מען געזעהען דעם דייטשען גענעראל-קאנסול אין ירושלים, דעם אנגליקאנישען בישאף, פארטרעטער פון שעף פון דער מיליטערישער מאכט און ירושלים'ער בירגערמייסטער. דעם הויך-קאמיסאר האט רעפרעזענטירט זיין אדיוטאנט.

גענף, 21 (טעלעגראפיש דורך יט"א).

די מאנדאטען-קאמיסיע האט בעשלאסען אדורכצופיהרען די פאלעסטינע-דיסקוסיע ד. 27. יוני.

---

# אפטימיסטישע דעקלאראציע פון מאקדאנאלד'ן

פאריז, 21 (ספ. טעל.)

„עקסצעלסיאר" דרוקט פאלגענדע דעקלאראציע פון מאקדאנאלד'ן, וועלכע איז דערהאלטען געווארען דורכ'ן קארעספאנדענט פון דער דאזיגער צייטונג:

„איך קאן בעשטעטיגען מיט דער פולער איבערצייגונג, אז די ערשטע וואך פון דער לאנדאנער קאנפערענץ האט געבראכט פולשטאנדיג בעפרידיגענדע רעזולטאטען, טראץ די שוועריגקייטען, וואס זענען ענטשטאנען ביים ארגאניזירען די דאזיגע ארבייט.

איך בין זיכער, אז די קומענדיגע וואך וועט ברענגען פאזיטיווע רעזולטאטען.

געגען די אלע, וועלכע רעדען היינט מפוח דעם מיסערפאלג פון דער קאנפערענץ דורך דער פערמיטלונג פון „עקסצעלסיאר". זאג איך ארויס מיין גלויבען אין דער צוקונפט און איך פאדער געדולדיגקייט מצד דער געזעלשאפטליכער מיינונג, ווייל די רעזולטאטען פון דער קאנפערענץ וועלען זיך מיר איצט אויס פאר געזיכערטע".

---

די אלע, וועלכע האבען אונז ארויסגעוויזען אזוי פיל הארציגען מיטגעפיהל אין אונזער שווערען אומגליק און האבען זיך בעטייליגט אין אפגעבען דעם לעצטען כבוד אונזער טייערען

## משה פוקס נ"ע

בעזונדערס די ה"ה דאקטוירים: ארדינאטאר נ. גאלדבלום, ה. מאקאווער, ש. ווילנער, דעם פרעזעס פון דער יודישער קהלה ה' דעפ. ל. מינצבערג, ל. זילבערשטראם און י. פיק; דעם סעקרעטאר פון דער יודישער קהלה ה' פ. נאדעל, דעם שעף פון ציוויל-שטאנד-אמט ה' י. ליבראך, די פארשטעהער פון די לאדזער פערלאגען, רעדאקציעס און געזעלשאפטען, פאר די טרייסט-ווערטער; די פריינד, וועלכע האבען געטראגען די מטה צום קבר — דריקען מיר אויס אונזער אויפריכטיגסטען דאנק.

די פאמיליע.


קאפע „Atlantic"

48 פיעטריקאווער 48

טעל. 162-11

גיט ארויס טעגליך די געשמאקפולסטע

פריהשטיקען פאר 1.30 זל.

יארסקע מיטאגען פון 2 זל.

אווענדברויטען 1.30 זל.

בעמערקונג: אויף וואונש ווערען מיטאגען אפגעשיקט אהיים. אין מיין קאפע בעקומט מען די גוט בעקאנטע לאדעם פון דער כלארניע וואלאסקע. די קיך געפינט זיך אונטער דער אויפזיכט פון געניטע קולינאר-פאכמענער. 3294


מיר דריקען אויס דעם טיפסטען מיטגעפיהל דעם חשוב'ן

## רעד. לאזאר פוקס

צוליב'ן טויט פון זיין פאטער

## משה נ"ע

דאס טעכנישע פערסאנאל פון „נייעם פאלקסבלאט"


מפלגת העבודה הציונית

ציוניסטישע ארבייטס-פארטיי „התאחדות"

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

היינט, דאנערשטאג, דעם 22-טען יוני, 6.30 אווענד, קומט פאר

## א טרויער-אקאדעמיע

— געווידמעט —

## ד"ר חיים ארלאזאראוו

מיט דער בעטייליגונג פון די ח"ח: יעקב ביאלאפאלסקי (ווארשא) ד"ר ז. עלענבערג און רעד. יוסף לוי.

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע פון 11 פארמיטאג.

# רעפּרעסיעס אויף רעכטס און לינקס

## ארעסטירט ביסמארקס אייניקעל. — דער דעצידירענדער מאמענט פון דער היטלער-רעוואלוציע. — מאסען ארעסטען און רעוויזיעס אין גאנץ דייטשלאנד

בערלין, 21 (ספּ. טעל.)

נעכטן אין אָוונט איז ארעסטירט געוואָרען איינער פון די אָנפיהרענדע פּערזענליכקייטען פון דער קאַמפּס-אָרגאַניזאַציע „פראָנט-קעמפער", דער געוועז. וויצע-מיניסטער פירשט ביסמאַרק, אַן אייניקעל פון „אייזערנעם קאַנצלער".

די רעפּרעסיעס, וואָס זענען אָנגעהויבען געוואָרען, האָבען ארומגעכאַפּט נישט-נאָר די דייטש-נאַציאָנאַלע, דער שטאַלהעלם. נאָר אויך די בייעדישע פאָלקס-פּאַרטיי, צענטרום און פארשידענע רעכטע אָרגאַניזאַציעס, וואָס זענען באַהענט צו לודענדאָרפען.

דער ד"ר לויי, וועלכער איז צוריקגעקומען פון גענף האָט געהאַלטען אַ רעדע, אין בערלין, אין וועלכער ער האָט דערקלערט, אַז די רעגירונג וועט גלייכצייטיג רודפ'ן יעדע רעאַקציע, סיי די שוואַרצע און סיי די רויטע.

ער האָט פאַרענדיגט: — ס'איז אָנגעקומען דער דעצידירענדער מאָמענט פון דער נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטישער רעוואָלוציע!

בערלין, 21 (ספּ. טעל.)

אין בערלין און אין גאַנץ דייטשלאַנד איז היינט אַדורכגעפיהרט געוואָרען אַן אַקציע געגען די דייטש נאַציאָנאַלע. פּאָליציי האָט דורכגעפיהרט רעוויזיעס אין אַלע לאָקאַלען פון דער אָרגאַניזאַציע און אין די וואוינונגען פון די אָנפיהרער און העפּטלינגען.

אין בערלין זענען אַרעסטירט געוואָרען 100 פּערזאָן און צווישען זיי — אַ קרוב פון הוגענבערגען בעת אַזאַ רעוויזיע אין פראַנקפורט איז דערשאָסען געוואָרען אַ מיטגליד פון דער דאָזיגער אָרגאַניזאַציע

## די עקאָנאָמיש וועלט-קאָנפערענץ וואַקעלט זיך

בערלין, 21 (ספּ. טעל.)

לויט ידיעות פון לאָנדאָן, הערשט דאָרט די איבערצייגונג, אַז די דייטשע דעלעגאַציע וועט אויסנוצען די געלעגענהייט צו פארלאָזען די קאָנפערענץ. די דעלעגאַטען האָבען זיך צוריקגעקעהרט קיין בערלין, און זיי וועלען נישט אָנטיילנעהמען אין די ווייטערדיגע ארבייטען פון דער קאָנפערענץ.

פּאַריז, 21 (ספּ. טעל.)

די פראַנצויזישע דעלעגאַציע האָט בעלייגט אויף דער לאָנדאָנער קאָנפערענץ אַ קאַטעגאָרישע דערקלערונג, אַז אויב די פראַנצויזישע טעזע וועגן סטאַביליזירען דעם דאָלאַר און פונט וועט נישט אַדורך, וועט די פראַנצויזישע דעלעגאַציע שטרעבען צו אָפּלייגען די קאָנפערענץ.

## ענגלישע פאַבריקען בעוואָפענען דייטשלאַנד

מאָסקווע, 21 (ספּ. טעל.)

פון לאָנדאָן ווערט געמאָלדען, אַז אינ'ם רעזולטאַט פון ווזיט, וואָס דער בריטישער יוניצעלופטפליהר-מיניסטער סאַסאָן האָט געמאַכט ביי גערינגען אין בערלין, און פון ראָזענבערגס ווזיט אין לאָנדאָן האָבען די ענגלישע לופטפליה-פאַברייקען בעקומען גרויסע בעשטעלונגען אויף קריגס-אעראָפּלאַנען. אויף דער אויספיהרונג פון די בעשטעלונגען גיבען אַכטונג 9 דייטשע לופטפליהער-אָפּיצירען פון גענעראַל-שטאַב.

# לאָדזער נייעס

## די דאַקטוירים-דעלעגאַציע פון דער פעלקער-ליגע פאָהרט היינט אַוועק

(2) היינט פריה פאָהרט אַוועק פון לאָדז די דאָקטוירים-דעלעגאַציע פון דער פעלקער-ליגע, וועלכע האָט געווײלט אין אונזער שטאָט 3 טעג.

נעכטען האָט די דעלעגאַציע אויך בעזוכט די היגע שפּיטאָלען און שייבלער און גראָהמאַנס פאַבריק.

## אַ סוחר זיך ארונטערגעוואָרפען פון דריטען שטאָק

(2) דער 62-יעהריגער אַסקאַר לאָרענץ (קאָשטשושקי 39) אַ סוחר איז נעכטען 9 אָוונד צוליב זיין שווערער פינאַנציעלער לאַגע, בעגאַנגען זעלבסטמאָרד, אַרונטערוואַרפענדיג זיך פון דריטען שטאָק.

ער איז דערהרג'עט געוואָרען אויפ'ן אָרט.

אַ לעגנגער'ע צייט פריהער האָט ער געליטען פון אַ נערווען-צערשיטערונג, וואָס איז איהם געקומען פון נויט.

## ראַדיאָ-פּראָגראַם

דאָנערשטאָג, דעם 22 יוני 1933

11.57 צייט-סיגנאַל. 12.05 גראַמאָפאָן. 12.25 טאָג-פּרעסע. 12.35 גראַמאָפאָן. 2,55 גראַמאָפאָן. 4 אוידיציע פאַר יוגענד. 4.30 רעפּעראַט. 4.45 מוזיק, רעפּאָרטאַזש. 5.45 פאָרלעזונג. 6.05 גראַמאָפאָן. 6.45 פערשידענעס. 7 „לאָדזער פּאָסטקעסטעל". 7.15 טראַנסמיסיע פון קראָקא. 7.45 פּעליעטאָן „פּאָמערן און פוילען". 8 קאָנצערט. 8.50 אָוונט-פּרעסע. 9 קאָמוניקאַט פון דער לאָדזער האַנדעלס-קאַמער. 9.10 קאָנצערט. 10 טראַנסמיסיע פון טשעכאָסלאָוואַקיע. 10.25 ספּאָרט-ידיעות. 10.35 קאָמוניקאַטען. 10.40 טאַנץ-מוזיק פון טשעכאָסלאָוואַקיע.


טעאַטער „סקאַלאַ"

היינט, דאָנערשטאָג, 9 אָוונט

פּרעמיערע! נאָר 1 מאָל

ספּעציעלע פאָרשטעלונג פאַר לוסי

גערמאַן

אין איהר קרוין-ראָלע-

דער גרעסטער וועלט-שלאַגער

אייביגע מאַמע

אין 3 אַקטען פון קאַלמאַנאָוויטש

רעזשי: מישאַ גערמאַן.

בילעטען צו בעקומען אין טעאַטער-קאַסע

אַכטונג! שבת — נייעס

אי'ן סקאַלאַ-טעאַטער

? ? ?


# בלוטיגער צוזאַמענשטויס

## פון אויפגעהעצטע פויערים מיט פּאָליציי

וואַרשאַ, 21 (טעל.)

אין עטליכע געמינעס פון ראָפּשטער און זשעשאָווער קרייז האָט די פּאָליציי-מאַכט לעצטענס אַנטפּלעקט אַ שטאַרקע קאָמוניסטישע אַגיטאַציע צווישען דער דאָרטיגער פּויערן-בעפעלקערונג.

די דאָזיגע אַגיטאַציע טרעפט זיך אָן אין דעם רוב פאַלען אויף דעם ווידערשטאַנד פון די אַנגיטירטע, און אין אַ רייע פאַלען ווערט אפילו איבער די אַגיטאַטאָרען דורכגעפיהרט זעלבסטגעריכטען, אָדער זיי ווערען איבערגעגעבען אין די הענד פון דער מאַכט.

די ענערגישע אַקציע פון דער מאַכט האָט געבראַכט דערצו, אַז אין משך פון 48 שעה זענען ענטדעקט און אַרעסטירט געוואָרען כמעט אַלע נאַיסטאָרען.

אין אַלגעמיין איז די דאָזיגע אַקציע אַדורך אָהן אינצידענטען.

בלויז אין מעדינקא-לענטשיצקא, זשעשאָווער קרייז און אין דער געמינע נאַצקאָווע איז פּאָליציי געווען געצוואונגען אַנצוקומען צו געוועהר.

אין מעדינקא האָט אַ גרויסע גרופּע אונטערגעהעצטע פּערזאָנען געפּרובט אויסצוהאַקען אַ פריוואַט וואַלד. פּאָליציי האָט אויפגעפאָדערט, אַז דער עולם זאָל זיך פונאַנדערגיין.

אלס ענטפער דערויף האָט אַ באַנדע רויבער בעוואָרפען די פּאָליציי מיט שטיינער און עטליכע מאָל געשאָסען, פערוואונדענדיג עטליכע פּאָליציאַנטען, און דערהרג'ענדיג דעם פּאָליציי-קאָמענדאַנט פון יאַשיאַנקאַ, ריימאַן.

דריי פון די רויבער זענען דערשאָסען געוואָרען, און דער המון איז געוואָרען פונאַנדערגעטריבען. די הויפּט-העצער זענען אַרעסטירט געוואָרען.

אין דער געמינע נאַצקאָוו איז אויך פאָרגעקומען אַ צוזאַמענשטויס פון דער פּאָליציי מיט די בונטאָווששיקעס, וועלכע האָבען זיך בעמיהט אָפּצושלאָגען די אַרעסטירטע, און בעשאָסען די פּאָליציי מיט קוילען. פּאָליציי האָט נישט דערלאָזט צו אָפּשלאָגען די אַרעסטירטע און אין אייגענער שוץ געווען געצוואונגען צו בענוצען זיך מיט געוועהר. זעקס אָנפאַלער זענען דערהרג'עט און עטליכע ... אַרעסטירט. אַ טייל פון די אָנפאַלער האָט מען געכאַפּט, דער רעשט איז ענטלאָפען.

איצט איז אויפ'ן שטח פון די ביידע פּאָוויאַטען רוהיג און די זיכערקייט איז צוריקגעקעהרט געוואָרען.


# מאַשין-מצות

געבאַקען יעדען טאָג פרישע און דינע,

מצה-מעהל און סוכאַרקעס

לויט קאַרלסבאַדער סיסטעם, ווי אויך

פריהשטיקען,

יאַרסקע מיטאָגען

און אָווענדברויטען

עמפעהלט די בעקאַנטע צוקערניע

N. Weinberg

פּיעטריקאָווער 38

טעל. 143-82

פערקלענערטע פרייזען

פאַר

גאָלד, ביזשוטעריע

און לאָמבאַרד-קוויטען

צאָהלט די העכסטע פרייזען

איזידאָר פּיאַלקאַ

פּיעטריקאָווער 7.

אַכטונג, באַלוט!!!

די איינציגע

פּוילישע-יודישע ביבליאָטעק

א. נ. פון א. איילזענשלאַס

לימאַנאָווסקיעגאָ 15

פּראָקלאַמירט אַ בילגען חודש אָהן קויציע.

חודש-אָפּצאָל פאַר אַרבייטסלאָזע נאָר 40 גר.

אַ גרויסער אויסוואַהל פון נייע ביכער.

די ביבליאָטעק איז אָפען יעדען טאָג (חוץ דינסטאָג) פון 7 ביז 10 אָוונד.

לעבער אויף דער מאַשין

ווערדען אָנגענומען אויסצוגייען ביי

ג. נאַרדמאַן, שרודמיעסקאַ 8

# אַ שלאָף-צימער

איז אַ נוטצע צושטאַנד

ווערט געזוכט

צו קויפען

אָפּערטען אונטער „B" אין אַדמיניסטר.

וויכטיג פאַר דער אָרימער לאָדזער בעפעלקערונג

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז ס'איז ערעפענט געוואָרען דאָס

אַמבולאַטאָריום

ביים פעראיין „מלבוש ערומים"

שענקיעוויטשאַ 3/5,

וואָס וועט ערטיילען מעדיצינישע הילף אויפ'ן אָרט. שיקט אויך אַרויס דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען מיט וויזיטען אַהיים

נעהמט אויך אָן געבורטען און אַלע אַרט אַנאַליזען. מינימאַלע אָבצאָהלונגען. די פערוואַלטונג.

Dr. L.

Czarnożył

אָרדינירט

אין זומער-סעזאָן

– אין –

CIECHOCINEK

willa Kościuszko.

היינט, דאָנערשטאָג, 8.30 אין אָוונד קומט פאָר אין קאָמיטעט פאַר די אַנטי-היטלעריסטישע ווירטשאַפטליכע אַקציע (וואָלטשאַנסקאַ 37, פּאַרטער אין פראָנט-לאָקאַל)

א גרויסע

פּאַכמענישע בעראַטונג

פון דער פּאַרבעריי- און אַפּרעטור-סעקציע מיט דער בעטייליגונג פון די ה"ה: ב. באָרנשטיין, געבר. גייער, דוד גוראַלסקי, נ. געלבלום, ל. גוטמאַן, ס. ב. גוטמאַן, י. לעווי, מ. פּיגטשעווסקאַ, קאָנע עט ציבוך, י. קראַקאָווסקי, רייכמאַן, האַלפּערן עט קאָמפּ., ראַפּאָפּאָרט עט ציבוך, ח. שייניאַק, י. שמאַראַגד, שמאַראַגד עט גאָלדבערג, ש. שמאַראַגד, י. שיינפערבער, מ. שפּיעוואַק, עמ. שטיינמאַן, מ. פוקס, געבר. זייבערט און אַנדערע.

3296

יוד. סאָצ. אַרב. פּאַרטיי „פּועלי-ציון" (פער. מיט צ.ס.פ.) לאָדזער קאָמיטעט

ענגלישער זאַל, אַל. 1-טער מאַי 2

היינט דאָנערשטאָג, דעם 22-טען ה. ח. פּונקט 8 אַ זייגער אָוונט קומט פאָר

אַ גרויסער מיטינג

— א. ד. ט. —

„אונזער ענטפער די מערדער"

ס'וועלען רעדען די ח"ח:

ל. לעוויז, ה. קרוי, ר. ראַבינאָוויטש א. אַ.

אַכטונג! די נאָהענטסטע טאָג אַ טרויער-אַקאַדעמיע צום אָנדענק פון ח' ח. אַרלאָזאָראָוו מיט דער בעטייליגונג פון ח' ד. בן-גוריון.

8628

חבר מרדכי מרחיב, אתך אנחנו בצערך במות עליך

אחיך ז"ל

בעבודתנו המשותפת בעד בנין ארצנו תמצא נחומיך!

חברי הלשכה הציונית בלודז.

רגשי השתתפות חמה לחברנו – חבר הנשיאות של הועד הציוני העירוני ומורשה הקרן הקימת לישראל

הח' מרדכי מרחיב

למות עליו

אחיו ז"ל

בעבודתך המסורה למען רעיוננו תנחם!

ועד ההסתדרות הציונית.

ועד קרן הקימת לישראל.

ועד „קרן-היסוד".

Dr.

Wajnberg

ספּעציאַליסט פון לונגען- האַרץ- און סקלעראָז-קראַנקהייטען

ציגעל-גאַס 11, טעל. 126-02

נעהמט אָן פון 9–10 פריה, 3–4 און 8–9 אָוו.

אויגען - קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פּיעטריקאָווער 90, טעלעפ. 221-72

נעהמט אָן שטענדיגע אויגען - קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אָוונד.

Dr. med.

Haltrecht

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעהמט אָן פון 8–11 פריה, פון 1–2 מיטאָג און פון 5–9 אָוונט, זונטאָג פון 10–1 בייטאָג

אַלע אַרט אַנאַליזען.

פאַר אַרבייטסלאָזע לעטשניצע-פרייזן

לאדז. 22 יוני 1933

# „נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 22 יוני 1933

# די מלחמה וועגען קורס פון דאלאר

די אמעריקאנער וועט בשום אופן זיך נישט רעכענען מיט די אלע אינטערנאציאנאלע בעמיהונגען, אז דער דאלאר זאל נישט ווערן ביליגער. דא האנדעלט זיך אין א קאמף פאר עקזיסטענץ. עס געהט אין קאן די עקזיסטענץ און וואוילשטאנד פון 140 מיליאן איינוואוינער אין אמעריקא, וואס האבן אין די לעצטע 6 וואכען זיך איבערצייגט, אז אויב דער דאלאר וועט ווערן ביליגער, וועט סחורה טייערער ווערן און עס וועט קומען ארבייט און פערדינסט.

די אמעריקאנער רעגירונג וועט זיך נישט שפילען אין אויסגעבלאזענע איינרעדעניש, אין לעכערליכע אמביציע, אז דער פעסטער דאלאר־באנקנאט, איז דער שטאלץ פון לאנד און פון פאלק: די אמעריקאנער, אזוי די באפעלקערונג און די רעגירונג איז שטענדיג פראקטיש געשטימט, זיי האבן אין זינען נאר זאכען, וואס זענען ממשות'דיג, לעבען און פערשטעהען נישט צו אפּטערען זייער עקזיסטענץ, לעבען און וואוילשטאנד פאר פוסטע אריסטאקראטישע אמביציעס.

א דאנק דעם, וואס דער דאלאר איז געפאלען, איז אין אמעריקא געווארען א'נ אויפלעבונג. סחורה איז געווארען טייערער. פיל אינדוסטריע־צווייגען ארבייטען שוין און אזעלכע אינדוסטריע־צווייגען, ווי אייזען, בלעך, וועלכע האבען כמעט נישט געארבייט, ווערט איצט לעבהאפט געארבייט. לויט די אויבערפלעכליכע אויסרעכנונג, איז די ארבייטסלאזיגקייט אין אמעריקא קלענער געווארען אין פערלויף פון 6 וואכען מיט 2 מיליאן ארבייטער.

די פאבריקאציע, די לאנדווירטשאפט, די פינאנסיסטען און די סוחרים זענען איצט שוין איבערצייגט, אז די אינפלאציע פון דאלאר וועט צוריק אויפריכטען דאס ווירטשאפטליכע לעבען פון אמעריקא.

דעריבער איז עס פאלשטענדיג זיכער, אז די אמעריקאנער רעגירונג וועט בשום אופן נישט מסכים זיין אויף די פאדערונגען פון ענגלאנד און פראנקרייך אבצושטעלען די דאלאר־אינפלאציע.

ווען די איצטיגע קאנפערענץ פון די ווירטשאפט־מענער אין דער וועלט, וואס קומט פאר אין לאנדאן, וואלט פארגעקומען איידער די אמעריקאנער רעגירונג האט אנגעהויבען די אינפלאציע ארבייט, וואלטען די פאדערונגען פון ענגלאנד און פראנקרייך זיכער געהאט ערפאלג. איצט אבער, ווען די באפעלקערונג אין אמעריקא האט זיך איבערצייגט, אז די אינפלאציע פון דאלאר איז די איינציגע ריכטיגע רפואה אויפצולעבען דאס ווירטשאפטליכע לעבען און צו געבען ארבייט און פערדינסט — איז עס אוממעגליך, אז די אמעריקאנער רעגירונג זאל מסכים זיין צו טון פריינדשאפט־אקטען פאר באפריינדעטע מלוכות און דערמיט צונעמען די האפנונגען און מעגליכקייטען אויף בעסערע צייטען פאר די 140 מיליאן איינוואוינער.

עס איז גארנישט קיין שום ספק, אז די אמעריקאנער רעגירונג וועט איצט דעצידירט געהן אויפ'ן וועג פון אינפלאציע. ווארום דאס איז דער קורצעסטער וועג אויף צוריקצוברענגען דעם וואוילשטאנד. די פראגע איז אבער ווי ווייט זאל געהן די אינפלאציע. עס איז נישט קיין שום צווייפעל, אז מינדעסטענס וועט דער דאלאר ביליגער ווערן מיט 40 פראצענט, דאס הייסט, דער דאלאר וואלט צונעגאנגען צום קורס פון 5.30 גאלד־זלאטעס. עס איז אבער אויך נישט אויסגעשלאסען, אז ער זאל זיך וואקלען אויף נאך נידעריגער, אויב דער ענגלישער פונט וועט אויפסניי ווארפען זיין קורס.

עס איז גאנץ פערשטענדליך, אז די אמעריקאנער רעגירונג וועט זיך נישט צוריקציהען פון דעם וועג, ווארום די אמעריקאנער רעגירונג ביי דער מיטהילף פון די טיכטיגסטע פינאנסיסטען האבען פערשטאנען, אז מען דארף די אינפלאציע אנווענדען אלס בעסטעס מיטעל צוריקצוקעהרען דעם וואוילשטאנד. זי האט דערמיט אנגענומען די שטעלונג פון פיל טויזענדער מאכלייט אין פינאנציסטען, און אזוי ווי דאס איז געלונגען, איז דאס איצט געווארען די מיינונג פון גאנצען אמעריקאנישען פאלק. און עס איז לגמרי אוממעגליך, אז די רעגירונג און דער פרעזידענט אין אמעריקא זאלען נישט אויספיהרען ביז צום סוף זייער פראגראם אויף וועלכען זיי האבען די הסכמה פון גאנצען אמעריקאנער פאלק.

# ווי זעהט איצט אויס דאס היטלערלאנד?

## אינטערעסאנטע שילדערונג אין „וויאדאמאשטשי ליטעראצקיע"

אין לעצטען נומער „וויאדאמאשטשי ליטעראצקיע" געפינען מיר א טשעכאווע קארעספאנדענץ פון אנטאני סאבאנסקי, וועלכער איז ספעציעל געפאהרען שטודירען דאס היטלערלאנד אין פערגלייך מיט דעם פארהיטלעריסטישען פעריאד. אט וואס ער שרייבט צוו. אנד.:

„מייבער א בעקאנטער קעלנער פון א קאווארניע אויף אונטער דען לינדען, האט מיך געפרעגט מיט א פערשטיקטער שטימע נישט פון שרעק, נאר פון שאנדע, צי האט שוין ווען א ציוויליזירט זיך בעדעקט מיט אזא שאנדע (ווי ברענען ביכער)...

„גאנץ דייטשלאנד און יעדער ערליכער און דענקענדער מענש מאכט איצט דארטען אדורך א קריזיס, ווי אין א שווערער קראנק... די מורא פאר א גייסטיגען טויט איז בלי ספק איינע פון די נישטפענסטפולע, הגם וועניג וואהרשיינליכע מעגליכקייטען פון דער דאזיגער קראנקהייט. איך סען מענשען וואס די מורא פאר א מאראלישער פערווילדונג פון דייטשלאנד פערטרייבט זיי פשוט דעם שלאף פון די אויגען".

דער מחבר איז ספעציעל געפאהרען אין לעבעדיגסטען טייל פון שטאט אנקוקען דאס נאכטלעבען פון בערלין, וואו עס האט אמאל אזוי געקאכט, איצט...

„זענען אלע רעסטאראנען אפען, אבער... פוסט. די קאווארניעס זענען אלע טעמיג. איינע צי צוויי פערמאכט. דער אייגענטימער איז געווען א יוד. אבער נאר עטליכע קאווארניעס ווערען גוט בעזוכט. דאס רוב זענען פוסט.

„אויף די נאכט־לאקאלען פוסטעווען, אזוי, אז זיי פערמאכען זיך איינער נאכ'ן אנדערען. דאס רוב געסט פלעגען דארטען זיין רייכע יודען. די דאזיגע קאטעגאריע קליענטען עקזיסטירט איצט נישט. יודען האבען טיילוויז מורא זיך צו ווייזען, טיילוויז שפארען זיי. די צוקוגפט איז דאך אזוי אומזיכער... א רייכער דייטש־ארישער בעהאלט זיך אויך אויס מיט געלד. אויב ער איז נאר א ביסעל פאליטיש־פערדעכטיגט — און פערדעכטיג איז מען שוין, אויב מ'האט זיך דייטליך נישט ארויסגעזאגט פאר'ן רעזשים, טאר מען קיין סך נישט אויסגעבען. מען קען איהם לייכט אויפווייזען קארופציע אין פינאנציעלע מיסברויכען. אזוי קען מען איהם צום בעסטען רואינירען...

„אין שייכות מיט'ן נאכט־לעבען מעג דערמאנט ווערען וועגען פרויען. עס זענען ארויס פארשריפטען, ווי גרויס מעגען זיין דער דעקאלטע פון א פראפעסיאנער פארטעגצערקע (די דאזיגע מענשען גערענקען וועגען אלץ). איך גלייב אבער נישט, אז מ'זאל עס אויף א דראקאנישען אופן איינפיהרען אין לעבען. קיין געצאהלטער פארטענערין טאר מען נאכ'ן טאנץ נישט פערבעטען צום טיש. אויב מ'וויל האבען א פרויען־געזעלשאפט, מוז מען זיך דערמיט בעצייטענס בעזארגען און פערבינדען זיך אויף א גאנצען אווענד. א סך הערען זאגען, אז וויבאלד אזוי, איז בעסער אינגאנצען נישט...

„איך פרעג זיך נאך ביי בעקאנטע, וואס קומט דא אזוינס פאר: פון איין זייט פוריטאניזם (דעם קאנצלער היטלער קאסט אפנים גארנישט די געזעלשאפטליכע איינגעהאלטענקייט). פון דער צווייטער זייט גאנצע מחנ'ות פראסטיטוטקעס, מעהר צודרינגליכע ווי ווען־עס־איז, וואס ציהען די מאנסבילען פשוט פאר די ארבעל אין די טויערען. מען קען זיך פשוט נישט אומקעהרען ביינאכט א היים, נישט אויסקויפענדיג זיך וועניגסטענס מיט א פאפיראס. דערויף הער איך א תשובה, אז הגם עס איז דער אידעאל פון נאציאנאלען סאציאליזם סאציאליזם זיך צו פערמעהרען און אלזא התונה האבען, דאך קענען געשלעכטליכע בעציהונגען סאלעריִרט ווערען, אבי נאר דער מאנספערזאן זאל ארויסווייזען דער פרוי, וואס האט נישט בדעה צו זיין א מוטער, געהעריגע פעראכטונג און ברוטאליטעט.

„א פראפע ברוטאליטעט. אויף לייפציגער פלאץ און לעבען די קראמען „קאדעווע" פלעגט מען שפעט אין אווענד קענען טרעפען פרויען אין הויכע רויטע געשנורעוועטע שטיוועל. זיי פלעגען שפאצירען, דרייענדיג קאקעטיש א שפיצרוט אין האנד. זיי פלעגען ווארטען אויף די הערען, וואס פערשטעהען די דאזיגע טאפעלע סימבאליק. איך האב אין זינען מעהר ברוטאלע פארמען פון ליבע, אויב מ'קען עס אזוי אנרופען. קומט פלוצלינג ביינאכט א פאליציי־אבלאווע און נעמט זיי אלעמען צו. אבער מיט שלאגען קען מען זיי נישט אפשרעקען. בעווייזען זיי זיך אין עטליכע טעג ארום ווידער אויף זייערע „פאזיציעס", מיט ווייטאגדיגע קערפער־טיילען, אבער די ברוסט בעפוצט מיט'ן נאציאנאל־סאציאליסטישען זשעטאן, קיינער וואגט זיי אפנים איצט נישט צו מאלטרעטירען, הוץ נאטירליך זייערע אלטע קליענטען.

„בכלל אבער איז איצט א רחמנות אויף דער פרוי אין דייטשלאנד... וויצע־קאנצלער פאפען זאגט, אז דער גורל פון א פרוי איז צו שטארבען, א מאנסביל דארף שטארבען פאר'ן פאטערלאנד מיט געוועהר אין האנט, און א פרוי אין קימפעט, אבער נאטירליך נישט אין ערשטען, נאר וועניגסטענס אין צעהנטען".

צום סוף דערצעהלט דער קארעספאנדענט אזא מין עפיזאד:

א דרייצעניעהריגע מיידעל פון זיינער אנאלטער בעקאנטער האט אויסצושטיין גרויסע צרות אין שול, ווי נאר די חבר'טעס האבען זיך דערוואוסט, אז זי שטאמט פון יודען, הגם זי אליין האט ביז דאן דערפון נישט געוואוסט. זי האט זיך דערפון גענוג אויסגעליטען. איין מאל אבער פאלט זי פלוצלינג אריין מיט א שמחה צו דער מאמען:

— איך וועל זיך מעגען שעהן קליידען, איך וועל אלע מאל אויסזעהן פיין, ווייל איך בין א יודיש מיידעל און איך מעג.

די מעשה איז, וואס די נאציס ווילען, אז א דייטשע פרוי זאל האבען לאנגע האר, זיך נישט פארבען דאס געזיכט, נישט שמירען די ליפען און אז. וו. און אזוי ווי די היטלער־וואהלען האבען נאך קיין לאנגע צעפ נישט געקענט אויסוואקסען, קוקען איצט אויס די דייטשקעס, וואס האבען מיט צו פיל שעהנקייט קיינמאל נישט געזינדיגט, ווי קאריקאטורען. אויף א יודיש מיידעל קוקט מען זיך נישט אום. זי מעג. וואהרשיינליך איהר איינציגע פריווילעגיע אין היטלער־לאנד...

# דער „דעקארייזשאן דעי" אין אמעריקא

## ברענגט אויף זיינע געדאנקען וועגען א נייער מלחמה

יעדען יאהר, דעם 30־טען מאי, פייערט מען אין די צפון־שטאטען פון אמעריקע א יום טוב, וואס איז בעקאנט אונטער'ן נאמען „דעקארייזשאן דעי", אדער „מעמאריאל דעי". אין דעם דאזיגען טאג ווערען די קברים פון יענע, וואס זענען געפאלען אין די מלחמות, דעקארירט מיט בלומען און מיט אמעריקאנער פאנען. יענעם טאג געהען די קינדער נישט אין די שולען, געוועלבער זענען פערמאכט. עס איז א נאציאנאלער יום טוב.

דער ערשטער, וואס האט זיך דערשלאגען צום געדאנק, אז מען זאל דעם 30־טען מאי מאכען א יום־טוב, איז געווען א מיליטער־מאן, דזשאן לאגאן איז זיין נאמען, וועלכער האט בעשטימט אין יאהר 1866, אז דער טאג זאל זיין געווידמעט יענע, וואס האבען אוועקגעגעבען זייערע לעבענס פאר דער אויפהאלטונג פון אמעריקע, פאר דער גאנצקייט פון דער נאציע. דער גענעראל האט זיך געוואלט, אז די צוקינפטיגע דורות זאלען נישט נאר געדענקען די געפאלענע סאלדאטען, נאר זיי זאלען אויך געדענקען יענע, וואס זענען געווען „בונטאוושטשיקעס" וואס האבען זיך געוואלט אפרייסען פון דער יונגער רעפובליק, כדי זיי זאלען האבען דאס רעכט צו האלטען שקלאפען, אז די שווארצע זאלען זיין זייער אייגענטום, ווי די בהמות.

עס איז אבער גענעראל לאגאנ'ען נישט איינגעפאלען, אז דער יום טוב וועט אננעמען א נאציאנאלען כאראקטער.

נאך דער דעקארייזשאן דעי, כאטש ער איז געשאפען געווארען מיט'ן צוועק צו דערמאנען יענע וואס זענען געפאלען אין דעם בירגער־קריג, האט אויך געגומען און אנבעטראכט די, וואס זענען געפאלען אין דער שפעטערדיגער צייט, אויף א פרעמדען באדען. מען דעקארירט נישט נאר די קברים פון יענע, וואס זענען אומגעקומען מיט איבער זיבעציג יאהר צוריק, נאר מען דערמאנט אויך יענע, וואס זענען געפאלען אין דער גרויסער וועלט־מלחמה, יענע וואס זענען געפאלען אויף די שלאכט־פעלדער פון איירופא און אזיע.

אין פערגלייך מיט דעם וואס עס האט פאר־געקומען אין דער מלחמה מיט זעכציג יאהר צוריק, איז דער בירגער־קריג געווען א קינדער־שפיל, אין דער וועלט־מלחמה, אין וועלכער אמעריקע איז נאר געווען א קלייגער טייל, זענען אומגעקומען, פערוואונדעט געווארען און פערפאלען גע־ווארען איבער צוויי און צוואנציג מיליאן מענשען וואס זענען געווען דער'הרג'עטע אין די שלאכטען אליין איבער פינף מיליאן מענשען, פערוואונדעטע, וואס האבען נישט לאנג געצויגען, זענען געווען איבער צוועלף מיליאן, דאס איז דער אלגעמיינער ציפער, אבער אויך אמעריקע האט בייגעטראגען איהר חלק, און נאך עס קומט דער 30־טער מאי, האבען מיר זיך אן גוועמען צו דערמאנען. אין מיליאנען הייזער לעבט נאך דער וואונד, יעגערט מען נאך פאר די, וואס האבען זייערע יונגע לעבענס אוועקגעגעבען, 4,355,000 יונגע קינדער, אמעריקאנער, זענען מאביליזירט געווארען אין דער מלחמה. פון די דאזיגע זענען 126.000 דער'הרג'עט געווארען, 234,300 זענען פערוואונדעט געווארען, 4,500 זענען געגומען געווארען געפאנגען. פיל פון זיי זענען שוין קיינמאל נישט געקומען צוריק, ביז יארק האט בייגעשטייערט 489,608 סאלדאטען און האט פון זיי פערלוירען 12,456 אין טויטע און אזעלכע וואס זענען שפעטער אומגעקומען אלס רעזולטאט פונ'ם קריג.

אויף די בית עלמנים אין איירופא און אויף די בית־עלמינ'ס אין אמעריקע, געפינט איהר צעהנדליגער טויזענטער קברים פון יענע, וואס זענען געפאלען אין שלאכט, אדער וואס זענען אומגעקומען שפעטער אלס רעזולטאט פון דער מלחמה. אט די א [illegible] זענען עס דער עלעמענט, וועלכען מען דערמאנט אין דעם טאג, וועלכען גענעראל לאגאן האט בעשטימט צו דער־מאנען און דעקארירען.

ווען נישט די וועלט־מלחמה, וואלט מסתמא דער יום־טוב אנגענומען אנ'אנדערען כאראקטער ווי עס טראגט היינט־צו־טאג. דער בירגער־קריג איז צו ווייט פון אונז, עס איז שוין מעהר נישט ווי געשיכטע און מיר האבען נישט קיין דירעקטע פערבינדונגען מיט יענער צייט. וואלט מען זיך אמוזירט ווי עס פאסט אין די היינטיגע טעג און מיר וואלטען גאר ביזוס געטראכט וועגען מתים, נאר די וועלט־מלחמה האט אויף אונז איינגעדרונגען דעם יום־טוב אלס טרויער טאג, אלס א טאג ווען מיר דער־מאנען יענע מיט וועמען מיר האבען זיך פערזענליך געקענט; די קברים בעהאלטען אונטער זיך א סך פון יענע, מיט וועמען מיר האבען געהאט פערזענ־ליכען קאנטאקט, מיר מוזען זיי געדענקען.

עס זענען נאך פערהאן הונדערטער טויזענטער טאטע־מאמע, ברידער, שוועסטער און אנדערע, עס זענען נאך פערהאן יענע „מלחמה כלות", וואס האבען זייערע אויגען אויסגעוויינט אויף די טייערע און מיר קאנען זיי נישט פערגעסן.

איז עס גוט אזוי? עס איז נישט פאר אונז צו משפט'ען מיר זענען געווען צו באהעגטע מחתונים מיט דער גרויסער טראגעדיע, אז מיר זאלען פסק'ע־נען צי עס איז רעכט מיר זאלען האלטען פון דעם יום טוב אדער נישט. עס וועלען זיין אנדערע קינ־דער, וועלכע וועלען לייענען וועגען דער וועלט־מלחמה אין איהרע גרוילען, וואס וועלען יאגען אויסטיילען וואס פאר א כאראקטער דער דעקאריי־שאן דעי דארף טראגען.

ער האט גאר אליין נישט געוואוסט, דער גענע־ראל פון א יאהר זיבעציג צוריק, וואס פאר א גענ־יאלער ז"ינפאל עס איז איהם געקומען; ווען נישט ער, וואלטען מיר זיכער היינט נישט געהאט קיין יום טוב. אבער מיר וואלטען אויך נישט בעדארפט האבען פאר'ן אויג יענע שרעקליכע זאכען, וועלכע מיר וואלטען גערן וועלן וואס גיכער פארגעסן.

מיר קאנען נאך נישט פארגעסן יענע צייט, ווען מיליאנען מענשען האבען זיך געשטעלט אויף די שלאכט־פעלדער פון איירופא, ווען בלוט און פייער האט פערפלייצט די גאנצע וועלט; מיר קאנען עס נישט פערגעסן, ווייל אויף שריט און טריט זעהען מיר יענע, וואס זענען געווען די קרבנות פון דער שרעקליכער צייט און מיר לעבען האט נאך אלץ אין „א נאך מלחמה צייט". די וועלט איז דאך נאך אלץ נישט געקומען צו זיך, די ארבייטס־לאזיגקייט, די מורא'דיגע דעפרעסיע וואס האט ארום־געכאפט די וועלט איז דאך אויך א רעזולטאט פון דער מלחמה, פונ'ם גרויסען חורבן און דעם אויפגע־וועקטען האס פון די פעלקער איינע קעגען די אנ־דערע. אט ווייסען מיר דאך, אז א דאנק דער וועלט מלחמה און דער פאליטיק פון דער נאך מלחמה־צייט, האבען מיר אויף דער וועלט אלערליי ווילדע דיקטא־טאר'ען, און וואס א טאג, אלץ מעהר זעהט זיך ארויס דער ווילדער האס, וועלכער האט געשפראצט און געוואקסען א דאנק דעם קריג צווישען די פעלקער.

טאג־איין, טאג־אויס לייענען מיר וועגען מל־חמה חובות, וועגען שולדען, וואס מען דארף צאה־לען און וואס מען צאהלט נישט, וואס מאכט די וועלט נאך מעהר פערקריפעלט ווי עס איז. דאס אלץ מוזען מיר דערמאנען אין דעם טאג, וועל־כען גענעראל לאגאן האט מיט עטליכע און זיבעציג יאהר צוריק בעשטימט, כדי מיר זאלען געדענקען ווער עס זענען געווען די בונטאווששיקעס און ווער עס זענען געווען די אמת'ע העלדען.

און קיינמאל, אזוי פערזיכערט מען אונז פון אלע זייטען, זענען מיר נישט געווען אזוי באהענט צו קריג, ווי מיר זענען איצט. דאס הייסט, אז כאטש וועט אויף דעם דעקארייזשאן דעי אבלייגען נייע בא־דייטונגען, נייעם זינען. און אט אזוי וועט עס געהן ביז די מענשען וועלען ווערען קליגער און וועלען מאכען א סוף צום קריג. דאן וועלען מיר זיכער האבען אנדערע, מעהר מענשליכערע יום־טובים. ווי עס איז דער „דעקארייזשאן דעי", וועלכען מיר פייערען היינט, ווייל עס וועט דאך זיכער קומען א צייט, ווען מענשען וועלען מעהר זיך נישט בענוצען מיט געוועהר, כדי זיך צו דערשלא־גען דאס, וואס זיי דענקען, אז ס'איז רעכט, און עס וועט מעהר ביט נויטיג זיין קיין בלוט־פערגי־סונגען, כדי צו בעווייזען ווער עס איז שטארקער און ווער שוואכער.

עס איז דער גרויסער רחמנות פאר יענע וואס זענען אוועק פון דער וועלט צו יונג, צו פריש, באדער־פאר, ווייל די מענשען זענען געווען און זענען נאך איצט בייז און שלעכט.

דער „דעקארייזשאן דעי" איז א טאג, וואס ברענגט דער פערגאנגענהייט, די צוקונפט וועט, מסתמא, ווייסען פון אנדערע, בעסערע, מענשליכערע יום־טובים, ווי עס איז דער 30־טער מאי.

נייער פאלקסבלאט

# דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דאנערשטאג 22 כח סיון תרצ"ג

יוני

זון-אויפגאנג 3.14
זון-אונטערגאנג 7.59

## ארויסגעווארפען צוויי יודישע פאמיליעס אויף איין הויף

עקסמיסיעס, כסדר עקסמיסיעס, ס'געהט נישט אדורך א טאג ווען מיר פעררעגיסטרירען נישט עטליכע עקסמיסיעס, געוויסע ווירטשאפטען האבען זיך גענומען אדורכצופיהרען עקסמיסיעס אויף הורט, אזוי האט נעכטען דער היגער גרויס-אינדוסטריעלער הערמאן קאהן וועלכער האט א הויז אויף באזארנא 7 ארויסגעווארפען אויפ'ן גאס צוויי יודישע פאמיליעס.

די דאזיגע עקסמיסיעס זענען גאר כאראקטעריסטישע, די לאקאטארען האבען בעצאהלט שווערע דאלארען אפטרעט-געלד פאר די דירות וואס זיי האבען געדונגען ביים דערמאנטען ווירט. זיי זענען שולדיג געווען בלויז צו איין קווארטאל דירה-געלד, דער ווירט האט אבער נישט קיין צייט קיין איין מינוט צו ווארטען, האט אנגעקלאגט אין געריכט, און היות ווי דאס דערמאנטע הויז איז פריש אויסגעבויט, האט ער די עקסמיסיעס בעקומען און זיי טאקע אויסגעפיהרט אין איין טאג, די דאזיגע האנדלונג פון הויזווירט, האט ארויסגערופען א גרויסע אויפרעגונג אין דער גאנצער געגענד.

## געשטארבען זיין ווייב און איצט זענען איהם פערשוואונדען זיינע צוויי קינדער

אויף שרודמיעסקא 8 האט געוואוינט דער ארימער הענדלער מרדכי בענדער, זיין פרוי און צוויי קינדער, אזוי ווי יעדען ארימאן האט דעם דאזיגען בענדער אויך נישט געפעהלט קיין צרות און... א קראנק ווייב. האט דאס ווייב אפגעקרענקט א לאנגע צייט, מ'האט פערזעצט דאס לעצטע קישען צו ראטעווען, אבער ס'האט נישט געהאלפען די פרוי בענדער איז געשטארבען, איבערלאזענדיג צוויי יתומימלעך: א יונגעלע פון 3 יאהר און א מיידעלע פון 5 יאהר. בענדער'ן איז געווארען נאך ערגער ווי פריהער, ווי זאל ער אהינטון די קינדער? ער מוז דאך געהען אין גאס צו פערדינען אויף א שטיקעל ברויט? איז איהם איינגעפאלען, אז ער זאל די צוויי קינדער איינארדנען ביי זיין פערשטארבענער פרוי'ס מוטער, וועלכע וואוינט אין זשיכלין, ער האט טאקע אזוי געטון, ער האט אוועקגעפיהרט די קינדער קיין זשיכלין און זיי דארט איבערגעלאזען. בענדער איז א היימגעפאהרען און געזוכט צו פערדינען עטליכע זלאטיס, כדי צו קענען פערזארגען זיינע קינדער. די שוויגער האט אבער זיך נישט געוואלט פערנעהמען מיט די קינדער. זי האט צוריקגעברענגט די קינדער קיין לאדז און געקומען צו איהר איידעם, דא האט זיך אנגעהויבען א לויפעניש צו פערשידענע יתומים-הייזער, אינטערגאטען, גמינע און אנדערע אינסטיטוציעס, אז מ'זאל אריינעהמען די צוויי עלענדע יתומימלעך. פון ערגיץ האט מען אבער נישט געענטפערט קיין גוט ווארט, אומעטום האט מען אפגעזאגט מיט פערשידענע אויסריידען.

איז די שוויגער איצט ווידער געפאלען אויף א המצאה, זי האט גענומען די צוויי יתומימלעך פאר די הענטלעך און זיי אוועקגעפיהרט אין יתומים-הויז אויף פולנאצנא 39, וואו ס'געפינט זיך אויך דער „זשלאבעק" פון דער יודישער קהלה. דארט אויף די טרעפען האט זי איבערגעלאזען ביידע קינדער און איז אוועק.

*די לייטונג פון דעם יתומים-הויז, געפינענדיג די צוויי קינדער אויף די טרעפען האט זיי נישט געוואלט אריינעהמען אין יתומים-הויז און האט די קינדער גאנץ פשוט אפגעפיהרט אין קאמיסאריאט אלס קינדער וואס זענען געפונען געווארען אין גאס אהן שום אויפזיכט. אין פאליצי-קאמיסאריאט האט מען די קינדער צוגענומען און ערגיץ אוועקגעגעבען צו ערציהען, איצט האט דער פאטער אנגעהויבען צו זוכען זיינע קינדער און זיי אין ערגיץ נישט געפונען, ס'איז א סברא, אז די קינדער געפינען זיך אין א קריסטליכען יתומים-הויז.

אבער אויך איצט איז נישט פערהאן קיין איין כלל-טוער, קיין איין אינסטיטוציע, וועלכע זאל זיך וועלען מיט דעם דאזיגען ענין פעראינטערעסירען.

פארוואס איז עס אזוי?

## צוזאמענפאהר פון די יודישע אנטיילנעהמער אין די קאמפען פאר פוילענס בעפרייאונג

זונטאג און מאנטאג דעם 25. און 26. ה. ח. קומט פאר אין ווארשא מיט דער בעטייליגונג פון מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי און דער רעגירונג, דער ערשטער צוזאמענפאהר פון די יודישע אנטיילנעהמער אין די קאמפען פאר פוילענס בעפרייאונג. אין צוזאמענהאנג מיט'ן צוזאמענפאהר קומט פאר היינט, 8 אוונט, אין לאקאל פון בערעק-יאסעלעוויטש-לעגיאן, אל. קאשטשושקי 21 א פערזאמלונג פון געוועזענע יודישע אנטיילנעהמער אין דער מלחמה.

אלע געוועזענע מיליטער-אנגעהעריגע, וועלכע האבען מיטגעמאכט די מלחמה, ווערען געבעטען פינקטליך צו קומען.

## שוואכע טענדענץ אויף ווידען-שטאפען

### די קאלטע וועטערען ברענגען שאדען

(אג) אין דער ווידען-בראנזשע איז די לעצטע וואך געווען זעהר א שוואכע, הויפטזעכליך צוליב די קאלטע, רעגענדיגע וועטערען. ביז איצט איז דער סעזאן פערהעלטנישמעסיג געווען נישט קיין שלעכטער, הגם די אומזאצען זענען בכלל געווען קלענערע ווי אין פערגאנגענעם יאהר. הויפטזעכליך זענען געקויפט געווארען ביליגע שטאפען, פון קונסט-ווידע אדער פון באטירליכע זייד. דער הויפט-קאנסומענט אין דער בראנזשע איז געווען די שטאט. דאס דארף האט ווידען-שטאפען זעהר ווייניג געקויפט. די פרייזען האבען ארויסגעוויזען א פעסטע טענדענץ און האבען אפילו דערגרייכט א בעדייטענדע שטייגערונג.

שוין נישט רעדענדיג וועגען דער גענוג גרויסע באכפראגע האט א גרויסע השפעה אויף דער שטייגערונג פון די פרייזען געהאט דער שטרייק אין דער טאמאשאווער ווידען-פאבריק.

בכלל איז דער פדיון מיט ווידען-שטאפען דאס יאהר נישט געווען קיין שלעכטער און האט מיטגעהאלפען צו פערבעסערען די לאגע אין דער דאזיגער בראנזשע. די קניות זענען געמאכט געווארען הויפטזעכליך פאר מזומן, די צאהל פראטעסטען זענען געווען פערהעלטנישמעסיג קליין.

**זאל פילהארמאניע**

**היינט**

9 א זייגער אוונט

**איינציגער קאנצערט**

פון **WIKTOR CHENKIN**

געגוייעדעם אין די פראגראמען
פאפולערע פרייזען פון די בילעטען
פון 1 ביז 4 זל. צו בעקומען אין קאסע
פון פילהארמאניע.
די פילהארמאניע-קאסע פוישט גלייכצייטיג אויס
די נעקוסטע בילעטען אין הסלעכאו.

## אפטייקען

### היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט בייגאכט דיזשורירען: ק. לייגוויבער (פרייהייטס-פלאץ 2), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), וו. דאנילעצקי (פעטריקאווער 127), א. פערעלמאן (ציגעל-גאס 32), י. צימער (וואולטשאנסקא 37), 5. וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

## נייע פערוואלטונג פון פאברי-קאנטען-פערבאנד

(אג) דעם 20. יוני איז פארגעקומען די יעהרליכע אלגעמיינע פערזאמלונג פון פאבריקאנטען-פערבאנד פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע אין לאדז.

נאכדעם ווי עס איז אויסגעהערט געווארען דער טעטיגקייטס-בעריכט פון דער פערוואלטונג און פון דער רעווידיר-קאמיסיע זענען פארגעקומען וואהלען פון א נייער פערוואלטונג, אין וועלכער עס זענען אריין: ר. ביבערגאל, ל. כיהאט, י. פארמא, י. ראזען, י. ריגאר, נ. וועגמייסטער, ה. וואלטער, י. באיארסקי, נ. פייטלאוויטש, און ב. טשענסטאכאווסקי.

## זיי ווילען זיצען אין תפיסה

### פאר זייער ספעציאליטעט

(2) דער 25-יעהריגער סטאניסלאוו שמידעל, קאבאנאווסקא 21 און ראמאן שיטקאווסקי, לוואזא 11 זענען ספעציאליסטען אויסצופיהרען גנבות דורך פענסטער און דעכער.

ווי דער שטייגער איז, זענען זיי אדורכגעפאלען ביים אויספיהרען זייער ספעציאליטעט אויף פאמארסקא 88.

נעכטען זענען זיי געשטאנען פארן שטאט-געריכט און שמידעל איז פער'משפט געווארען אויף 9 חדשים און שיטקאווסקי — 6 חדשים תפיסה.

**Dr. Z. RAKOWSKI**

ספעציאליסט פאר
אוירען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען
11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)
טעל. 127-81
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7
נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17
פון 11-1 און פון 2-3 נאכמ.

## א „לעבעדיגע נאכט" אין רודא-פאביאניץ...

### מ'גנבעט, מ'רייסט שלעסער און מ'נעמט וואס ס'לאזט זיך

(א) אבי מ'זאגט, אז אויף די לאדזער דאטשעס איז טויט. ווי מיר זעהען איז אין רודא-פאביאניץ גאר לעבעדיג, און נישט נאר ביי טאג נאר אויך ביינאכט.

אט איז אין רודא-פאביאניץ געווען א „לעבעדיגע" נאכט: מ'האט געריסען שלעסער, געעפענט טירען און גענומען וואס ס'האט זיך געלאזט.

ביי א פרוי ווייס, אויף באטארע גאס 11, האט מען בייגאכט אויפגעריסען די קאמער און צוגענומען היהנער אין דער ווערט פון 200 זל.

אין קאלינאווסקי'ס גארטען האט מען די זעלבע נאכט אראפגעריסען שלעסער און צוגענומען עופות און אנדערע מכשירים אין דער ווערט פון 320 זל.

אין גליקסמאנ'ס ווילע האבען די לייט אפעפירט איין נאכט נאך דער אנדערער און צוגענומען עופות, א זייגער, א שאנק, א ראדיא-אפאראט, וועש און אנדערע חפצים.

נאך א שטרענגער רעוויזיע, האט די פאליציי ארעסטירט צוויי פערשוינען, זיי ווילען אבער נישט אויסגעבען די נעמען פון דער באנדע.

## לאדזער מאגיסטראט מאכט איינשפארונגען

### איינגע לאקאלען ווערען ליקווידירט

(2) דער מאגיסטראט איז צוגעטרעטען א-דורכצופיהרען איינשפארונגען. דאס ערשטע ווערט אפגערוימט דער מאגיסטראט-לאקאל אויף נארוטאוויטשא 2, וואו ס'געפינט זיך די פלאנטאציע און סטאטיסטישער אמט, וועלכער וועט איבערגעפיהרט אויף פאמארסקא 60. דער סטאטיסטישער אמט וועט איבערגעפיהרט ווערען אויף פעטריק. 17, וואו ס'איז פריהער געווען דכר ציוויל-שטאנד-אמט, וועלכער געפינט זיך איצט אויף זאוואדזקא 11.

דאס לאקאל אויף נארוטאוויטשא 2 האט געקאסט 20 טויזענד זל. א יאהר. דער לאקאל אויף פאמארסקא 60 מאכט-אויס 3 טויזענד זל. א יאהר, און אזוי-פיל מאכט אויס ס'דירה-געלד אויף פעטריקאווער 17.

די איינשפארונג מאכט אויס יעהרליך 14 טויזענד זל.

## פאבאר פון יאהרגאנג 1912

היינט, דאנערשטאג, דעם 22-טען דעם חודש דארפען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (אל. קאשטשושקי 21) די פאבאראוויצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 11-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

O P R T U Z Ż Ź

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגראדאווא 34) די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 14 פאליציי-קאמיסאריאט מיט די פאמיליען-נעמען אויף די אותיות:

S Sch Sz Ś T U

מארגען, פרייטאג, דעם 23-טען ד. ח. דארפען זיך שטעלען פאר דער קאמיסיע נומער 1 (אל. קאשטשושקי 21) די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 11-טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

S Sch Sz S W

פאר דער פאבאר-קאמיסיע נומער 2 (אגראדאווא 34) דארפען זיך שטעלען די פאבאראוועס פון יאהרגאנג 1912, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 14 פאליציי-קאמיסאריאט

P W Z Ź Ż

## פייערליכקייטען אין ספאלע

### ד. 23 און 24-טען ד. ח.

די היי-יאהריגע פייערליכקייטען אין ספאלע קומען פאר ד. 23 און 24-טען ד. ח.

אין פראגראם איז פאראויסגעזעהען פערשידענע ספארט-איבונגען, דעפילאדע א.ד.גל.

בילעטען צו דער פייערליכקייט גיט ארויס דער שטאטישער קאמיטעט פון וו. פ. און פ. וו.

## ווייטערע אונטערהאנדלונגען אין באנוועל שפינער קארטעל

(אג) דעם 20-טען ד. חודש איז פארגעקומען די צווייטע זיצונג פון די פארשטעהער פון שפינער קארטעל מיט די פארשטעהער פון די 11 פירמען, וואס זענען ארויסגעטרעטען פון קארטעל. אויף דער זיצונג זענען ארומגערעדט געווארען די מעגליכקייטען, אז די ארויסגעטרעטענע פירמען זאלען צוריק אריינטרעטען אין קארטעל. צו קיין הסכם איז מען נאך נישט געקומען און עס איז בעשלאסען געווארען צוזאמענצורופען אויף פרייטאג א צווייטע זיצונג.

## פאר נישט ריינהאלטען די הייזער און הויפען

(–) לויט'ן פארשלאג פון דער געזונדהייטס-אפטיילונג ביים מאגיסטראט, האט דער שטאט-סטאראסטא ארויפגעלעגט געלד-שטראפען אויף א רייה הויזבעזיצער פאר נישט ריין-האלטען זייערע הייזער און הויפען.

## גנבות

(2) וועגען גנבות האבען מודיע געווען דער פאליציי: גוטשא בלויערשטיין 11 ליסטאפאד 50, שיינדעל פערלמוטער קילינסקי 60 און ווייסבערג פאמארסקא 44.

## א משוגענע קאץ

(–) אויף דער פעראָרדנונג פון וועטערינאר-אמט ביים מאגיסטראט האט מען דער'הרג'עט אויף 11 ליסטאפאד 70 א משוגענע קאץ, וועלכע האט געביסען 3 מענשען.

Dr. med.

**L. Berman**

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

עלעקטראטעראפיע.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אומבעמיטעלטע — ב לעטשניצע-פרייזען.

# רוט סארעל-אבראמאוויטש

## א טענצעריז — א פערווירקליכטער חלום

דריי טענץ האבען מיר געזעהען פון איהר: 1) סאלאמע, 2) די מוטער, און 3) א פערליבט פאר, וואס שפאצירט אין א יום־טוב־נאכט.

דריי טענץ — דריי וועלטען, דריי אויסערגעוועהנליך, מיט מערקווירדיגער מייסטערשאפט געפארעמטע געשטאלטען.

ווען מ'זאל קאנען אין א סקולפטארישער פארם פערפיקסירען — אהן א צאל מאנומענטאלע דינאמישע ווערק פון אומגעהייערער ביבלישער קראפט —

דווקא ביבלישער, און נישט קיין אנדערער.

מ'קאן זיך דא נישט העלפען: די ריינע ראסע (איך אייהעלען זין פון וואו"ט) איז שולדיג, די ריינסטע פון די לויטערע, די קלאסישסטע פון די קלאסישע.

וואונדערפול!

רוט סארעל טאנצט, ווי קיינער ביז איהר: אהן סקא־באזוען עפעקט, אהן ביליגער קארק־ברעכעריי, אהן מארק־פרעטענזיע און חשק צו ערא־בערען ביליגע מערק, יארידן, המון־התפעלות, און דאה —

ווי אויסערגעוועהנליך, מעכטיג זי ווירקט אויף אלע אט די דאזיגע פון גאט אויס־ערוויילטע און פון... היטלער'ן פערטריבענע, אורשפּרינגליך טיף יידיש ע, גרויסע וועלט־קינסטלערין, וואס אויף יעדער בעוועגונג איהרער איז א ברכה צו מאכען אין א לויבגעזאנג צו זינגען, און דעם וואונדער פון דער געזאלבטער דערשיינונג צו בענטשען:

מה באה —

### סאלאמע — שולמית

הורדוס'עס טאכטער האט ליב — זי בעגערט.

בעגערט די הייליגקייט, וואס האט זיך פאר איהר זיבדיקען, זינליכען לייב ענטפלעקט.

ער איז דא לעם איהר: דער בלאסער נזיר יוחנן — יוחנן המטבל.

מיט'ן ריין פון זיבען דעקטוכען, פון זיבען שלייערען, וואס איטליכער פון איהם איז א האססיקער פלאם־פייער, איז זי פאר איהם פערדעקט — א, יוחנן!

זע, נביא, ווי ס'גליהט דיר דורך די זילבערנע איראדיאדע מיט דעם אפגלאנץ פון רויטער בלוט־פערגאסענער לבנה!

זע, די גאר־ונג און דעם מדבר־דורשט פון איהר אויסגעגליהטען גוף, וואס נאר דיין ווייסע הייליגקייט עס קאן איהם שטילען!

דו ווילסט נישט, נביא? קעהרסט אפ דיין קאפ? קעהרסט אפ דיין טראכטונג און דיין הארץ, וואס צו אביאנדער בענקשאפט זענען זיי בעשערט —

וואס איז די בענקשאפט יענע?!!

איז זי שענער, איז זי רייצענדיקער נאך פון מיר, א, יוחנן?!!

און ס'פאלען שלייערען נאך שלייערען, און— איבערקערטליכע ענטפלעקונג: די אומבעריהרטע, זיבדיקע סאלאמע מיט נביא'ס קאפ אין האנד עס וועהרט — שולמית...

א שושנה און שיין ביזט שולמית אין די גערטענער פון שרון, וואס ס'האט די ליבשאפט זיך אין דיר אקארשט געוועקט.

זאל זאגען עמיצער: ברונהילדע, גרעטכען, מארגאריטע, לארעליי איז שענער — איך — איך ווייס נישט!

### די מוטער — רחל

צאַרטער, דינער פלעמישער געמעל — א יונגע פישער־מוטער פון אנ'ערשטלינג־קינד.

צאַרטע מוטער, ווי — א וויג־ליד, בעת שטיל בעוועגט זיך איב'ם גרויסען דרויסען, אונטער אטעם פונ'ם ים — א ווינט־מיל־

פליגלען הייליקע פון וואלקען־וויגט בעיהרט און — מאמע־העגד!

אזעלכע מאמע־הענד האט איבסען אויסגעטרוימט בעת אויס־וויגען ער האט ארויסגעוויגט בער גינט'ן —

מאמע־העגט, און סאלאוויג־ליד.

און מאמע־האלז, וואס ס'פלעכטען איהם ארום די אומשולדיגסטע הענט פון קינד —

פון קינד איז וויג —

און פונ'ן גרויסען אומגליקליכען קינד, וואס גייט אין קיי'ן!

און קאפ הכנעה'דיג און תפלה'דיג אין זייט געבויגען, ווי באטישטעליס א געשטאלט אין בלויע מוטער פון א גאט, וואס זיין עס מוז א ליידענדיגער זוהן פון גאט —

די מוטער פון א פאלק, אויף הפקר א פערוואהרלאזטען, אויף שאנד און שפאט, אויף אויסגוס פון דער סם'ענדיגער שנאה —

א מוטער, וועלכע גייט ארויס א יעדער נאכט אויף וועגען פון בית לחם און שלוכצט אין גאר דער וועלט —

די יקירנמאל נישט געטרייסטע מאמע רחל!

### רוט — רות

איך קאן זיך נישט דערמאהנען, וואו און ווען, און אויך וואס'ער אלטען גאבעלין מיר האבען נאכגעפאלגט דעם זעליגען שפאציר פון אט דעם פאר'על.

זאל עס זיין א טאנץ־שפאציר אין פרייסען, צי אין בייערען?..

עס גלויבט זיך עפיס נישט, אז דארט זאל קאנען שפרודלען מיט אזוי פיל זון און העלקייט — דער לייטזעליגער —

דארטען, וואו עס אטעמט שווער געדיכטער כמאדיגער גרוי פון ריכארד וואגנער —

וואו בייזער כישוף — בליצען־יאגעריי פון היידענטום —

כ'ווייס נישט... אפשר!

דאכט זיך אין דער פארם דער אויסערליכער — א יאדעל־יאדלע־פאר'על —

א שטילער קאמף פון העלען פעלד־גרין מיט'ן טיפען בלוי פון אוונטד־הימעל, און... צווייי איז פאר מיר צופיל מיט אמאל.

עס ווערט דאס אויג פערכאפט פון איהר — ערשט זעה:

די מארטע איז נישט מארטע — אסור!

ס'איז דאך רות המואביה —

גילית־רות, ארויסשפאצירט פון דעם תנ"ך, פון דער מגילת רות — פון בועז'ס פעלדער —

און עפיס על פי טראפ, צוליב א צופאל, צי גאר צוליב א בלוטיג מיספערשטענדעניש — אין ווילדען פ־ערמדען פעלד פון ווייטען אשכנז...

און ווייסען ווייסט זי עס נישט נאך העררוויל — די רות, די גילדערנע, פאר וועלכער ס'איז אזוי באשטימט און אויך בעשעה'ט די אורמוטער צו ווערען פון משיח!

שוועסטער גילדערנע דו מיינע, רוט סארעל — געבענטשט זיי פון דיין פאלק אין יעדער קעהר און ווענדונג דיינער!

**משה בראדערזאן.**

פ. ס.

פאר די חשוב'ע לעזער מוז איך זיך פערענטפערען צוליב דעם ארט און אופן ווי־אזוי איך האב איילינג אנגעשריבען די דאזיגע קורצע בעמערקונג מיינע אויפ'ן ראנד פון רוט סארעל־אבראמאוויטשעס טאנץ און פילהארמאניע־זאל נעכטען און עהער־נעכטען.

איך קאן זיך נישט אנ'עצה געבען: אזוי האב איך זי געזעהען אין דעם הערליכען טאנץ־אוונד, אזוי האב איך זי עמפונדען.

עס זענען דא אזעלכע קינסטלער אין דער וועלט, וועגען וועלכע בלויז ריידען, בלויז אפשאצען איז א חילול־השם.

וועגען אזעלכע קינסטלער, אז מען וויל עפעס זאגען — האט מען נישט קיין אנדער ברירה: מוז מען זינגען.

צי גוט געזונגען, צי שלעכט געזונגען, צי גאר העסאפיירט — דאס איז שוין די שולד פון דעם בעזינגער.

רוט סארעל איז — קלאר, וואס זי איז — זי איז... אדרבא, זעהט זי, און זוכט אליין אויס סופערלאטיווען.

ה' גראוקע, איהר פארטנער איז אין יעדער טאנץ גלענצענד—סיי אין דער סילועטניע, סיי אין דער היפער־ראפינירטער טעכניק. (דער טאנץ פונ'ם שפאגיער איז — העכסטע מדרגה פון טאנץ־קונסט).

אנ'עוולה, און גאר א גרויסע עוולה וואלט געווען, ווען עס זאלען דא נישט דערמאהנט ווערען צום לויב: די אויסגעצייכענטע, כ'וואלט געזאגט, אינטעלעקטועלע גרויסע קינסטלערין און אריגינעלע אינטערפרעטאטארין פון צייט־שטימונג־טאנץ — פר. מארקוס, און די יונגיטשקע, זעלטען־בעגאבטע פוילישע טענצערין זשיוטא בוטשינסקא אין איהרע יונג־בליהענדיגע טענץ, וואס ווירקען מיט א שטילער לירישער פרישקייט, ווי א הילצערן פאסטוך־פייפעריל אין ווייטען פריהמארגען־פעלד.

**מ. ב.**

## גרויסע שרפות אין דערפער

(2) אין משך פון די לעצטע 2 טעג זענען פארגעקומען שרפות אין פאלגענדע דערפער: קוזשביץ, גמינע קליקא. סאבקי, גמינע קליקא. פניאקי, גמינע רענטשנע. באטשעק, גמינע קליקא. זשובאוויץ, גמינע גארשקאוויץ. סטזשימיעזשעץ, גמינע באינא און אין וואלבארזש.

די דאזיגע שרפות האבען אנגעמאכט גרויסע שאדענס.


טעאטער „סקאלא"

שרודמיעסקא 15. טעל. 232-33

שבת

א סורפריז

פאר'ן לאדזער

טעאטער־עולם

מיט לוסי און מישא

גערמאן

וואס??

לעזט מארגען



Już najwyższy czas zamawiać bilety na letnie wycieczki morskie

LINJI GDYNIA-AMERYKA

3 lipca — Na Fjordy Norwegji

21 lipca — Do Kopenhagi

22 lipca — Do Anglji i Holandji

29 lipca — Do Francji i Belgji

4 sierp. — Wokół Wiel. Brytanji

15 sierp. — Do Sztokholmu

21 sierp. — Do Anglji i Belgji

Ceny od 100 złotych

INFORMACJE I SPRZEDAŻ BILETÓW W BIURACH LINJI GDYNIA-AMERYKA:

w WARSZAWIE, MARSZAŁKOWSKA 116

w GDYNI, ul. WASZYNGTONA

w LWOWIE, ul. NA BŁONIE 2

w KRAKOWIE, ul. LUBICZ 3

w RZESZOWIE, ul. GROTTGERA 1004

BEZ PASZPORTÓW ZAGRANICZNYCH I WIZ

## ביליגער אויספלוג קיין טשעכאטשינעק

ווען עס קומט דער זומער, איז די גרעסטע זארג ביי יעדען ווי פערברענגט מען דעם זונטאג אדער יום־טוב, יעדער וואלט געוואלט פערברענגען ווי אמבעסטען און ווי אמביליגסטען, יעדען ווילט זיך גאר אויספליגען, כדי צו געניסען וואס מעהר פערגעניגען.

דאס איז א דאנק דער ווירצוודיגער לאדזער אפטיילונג פון „וואגאן־לי־קוק" וועלען מיר קענען פאהרען אויף ביליגע אויספלוגען, יעדע וואך אויף דער פרישער לופט, אויף דער פלאזשע, און אין וואלד.

די געזעלשאפט „וואגאן־לי־קוק", האט ווי־דער בעגייט די ביליגע אויספלוגען, ווי יעדער איינער קאן נעמען אנטייל.

דער ערשטער דאנסינג — ברידזש־פלאזשע צוג פאהרט אפ דעם קומענדיגען זונטאג נאך טשעכאטשינעק, ארויספאהר זונטאג פריה, צוריקקעהר דעמועלבען טאג ביינאכט, דעם גאנצען טאג וועלען די אנטיילנעמער אין אויספלוג ווייזען אין קור־ארט ווי עס ערווארט זיי א סך אטראקציעס וועגען וועלכע מיר וועלען נאך שרייבען.

די רייזע־קאסטען אהין און צוריק זענען מיניגמאלע, ס'בעטרעפט איינגאנצען 8 זל. מיט 90 גראשען, וואס עס גיט די מעגליכקייט די ברייטע שיכטען פון דער בעפעלקערונג צו בעטייליגען זיך אין אויספלוג.

איינשרייבונגען נעמט אן די ביורא פון „וואגאן־לי־קוק" פיעטרקאווער 64, היינט פון 9 פריה ביז 9 א זייגער אוונט אהן איבערייס, און פרייטאג ביז 12 א זייגער בייטאג.

אפפאהר פון לאדז זונטאג 6,50 פריה מיט דער קאלישער באהן. אנקום אין טשעכאטשינעק 11 א זייגער. ארויספאהר פון טשעכאטשינעק 9 אוונט אנקים קיין לאדז 12,30 ביינאכט.

## א יונגעלע אונטער'ן טראמווא

(2) אויף דאמבראווסקא גאס פארן הויז נומער 11, איז ארונטערגעפאלען אונטער די רעדער פון טראמוואי, דער 7־יעהריגער פראנציזשעק גארבארטשין. אין א שווערען צושטאנד האט מען דאס אומגליקליכע קינד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

## דער רוט פון הערפער

29)

### סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן

כל זמן דער פערשוין האט געטרונקען, האט זיך סעווערינא אויסגעטון.

נישט בערענגעדיג א ווארט פאר'ן מויל, האט ער נאכגעפארשט איהרע בעוועגונגען, און אזוי שווייגענדיג האט ער זי אויך גענומען.

זיין גוף איז געווען א שווערער.

אלין אין איהם איז געווען אנדערש, גראבער, האמעטנער, ווי ביי די אנדערע מענער, וואס איהר איז אויסגעקומען לעת עתה צו בעזיצען, אפילו די אויגען — אנדערע.

אומגעריכט האט סעווערינא דערפיהלט אט דעם טויבען געפיהל פון שגעון, די טיירישע הנאה. זי האט אויס א קרעכץ געטון, און נישט געקאנט אפגעבען זיך א דין וחשבון אין דעם, וואס עס האט פון איהר ארויסגעיאגט די טויבע קרעכצען.

דאס איז שוין נישט געווען קיין פלאנמעסיגער, פארשריפטליכער אופן פון שטילען די קערפערליכע פערלאנגען. ס'איז געווען עפעס פולשטענדיג ביזעס — אט דאס, אין נאמען פון וועלכען זי האט זיך ארייגעווארפען אין דער דאזיגער בעט אריין.

דער מאנספערשוין מיט דעם ענטבלויזטען האלז דער מאך פון טייך, — די אלע האבען געשטילט דעם דורשט פון זייער גוף מיט איהר ליוב אין דער פערדאן פונ'ם שיכור'ן נאסט פון דער מאדאם אנאיס.

ער האט זי שווער געדריקט מיט זיין קערפער, געפייניגט זי מיט זייגע האריגע, אדערדיגע הענד.

א הייסע כוואליע האט א שטראם געטון אויף סעווערינא'ן — קיינמאל נאך האט זי נישט געהאט אזא געפיהל.

אין איהרע בעוועגונגען האבען זיך אדורכגעשלונגעלט פערוואונדערונג און שרעק.

זי האט א שטילען קרייץ געטון מיט די ציין, און... דערנאך האט זי בעהערשט אזא זיסע רוהיגקייט, בעפרידיגונג, יונגקייט, אז איטליכער אנדערער אופן ארט פונ'ם דאזיגען מאנספערשוין, וועמענס רויב זי איז געווארען, וואלט שטארק געריהרט געווארען פון איהר שטימונג.

ער האט אוועקגעלייגט אויפ'ן טישעל א הייפעל צוקבייטשט געלד, און איז אוועק.

סעווערינא האט זיך לאנג נישט אויפגעהויבען נאך זיין אוועקגיין.

זי האט געוואוסט, אז די פליכט האט זי גערופען אהיים, אבער וואס עס איז איהר אנגעגאנגען!

עס האט איהר איצט גארנישט געשראקען: זי האט פון איצט אן בעזיצט אט־דאס, וואס קיינער איז נישט געווען ביכולת ביי איהר אוועקצונעהמען.

לסוף האט זי דערגרייכט דעם ציל פון איהרע גרויזאמע און פיינליכע ארומזוכענישען, און פון דעם דאזיגען ציל האט ווייטער געפיהרט בלויז איין וועג.

די גייסטיגע בערוהיגונג, וואס איז צו איהר געקומען איז נאך געווען בעדייטענדער, ווי די הנאה, וואס איהר גוף האט לעת עתה אדורכגעמאכט.

ענדליך איז אנגעקומען יענע בעפרידיגונג פאר דעם אלעם, וואס זי האט אדורכגעליטען זינט איהר נעזונט ווערען.

ענדליך האט זי געפונען דאס, וואס זי האט בחנם ארומגעשטערט אין איהר בלינדקייט, און דאס דערגרייכטע פאר'ן פרייז פון העלישע ליידען האט זי איבערפולט מיט א בעזונדערען ווילדען שטאלץ־געפיהל.

שארלאטא האט זי מיט מיטגעפיהל א פרעג געטון:

— וואס, דער אקס האט דיך נישט צו גראב גענומען?

און סעווערינא האט נישט געפונען קיין פאסיגע ווערטער צו ענטפערען אויף דער דאזיגער פראגע.

זי האט זיך פיידיג פונאנדערגעלאכט.

דער מאדאם אנאיס'ס מיידלעך האבען זיך פערשעמט איבערגעקוקט: ביז איצט האבען זיי נישט געהערט סעווערינא'ס געלעכטער.

סעווערינא האט געלאכט אין דעם הויז צום ערשטען מאל.

אויך ביי פייער'ן איז געווען א סיבה צו זיין איבערראשט פון סעווערינא'ן אין דעמזעלבען אוונט.

— היינט אין אוונט וועלען מיר ארויספאהרען אונטער דער שטאט. בעשטעל שנעלער אנ'אויטא!

— האט זי געזאגט, און די שטים איהרע האט געקלונגען אזוי בשמחה'ט, אז ס'איז אוממעגליך געווען נישט צו איינשטימען מיט איהר.

סעווערינא האט נישט געגרובט צו פונאנדערקלויבען זיך אין דעם, וואס עס האט ארויסגערופען אין איהר דעם דערוואכטען בייעם געפיהל.

זי האט נישט געוואלט פערפינסטערן די פולקייט פון איהר ענטפלעקונג דורך אנאליז.

זי האט פערשטאנען, אז אין איהר זענען געבליבען שפורען פונ'ם איבערגעלעבטען, און אז די שפורען וועלען אין איהר פערבלייבען.

קיינעם אבער פון די מענער, וואס האבען אין משך פון די באהענטסטע טעג אפגעשטעלט זייער אויפמערקזאמקייט און וואהל אויף סעווערינא'ן, איז נישט געלונגען ארויסצורופען אין איהר די עמאציע, וואס דער שיכור'ער גאסט.

בחנם האט זי זיך בעמיהט איבערצוולעבען נאך אמאל די דאזיגע עמאציע, וואס איז פערביי־געפלויגען, ווי א רויב־פויגעל און איז ווידער געווארען נישט דערגרייכבאר.

זי האט זיך משער געווען, אז איהר גוף פאדערט בעוונדערע בעדינגונגען, כדי צו דערגרייכען א בעפרידיגונג, אבער אליין איז זי נישט ביכולת געווען צו שאפען די דאזיגע בעדינגונגען.

אין קורצען אבער האט אנ'איבערגעלעבטע אויפטרייסלונג געבראכט איהר די אויפקלערונג, פאר אלע איהרע קערפערליכע שטרעבונגען און פערלאנגען.

איינמאל, פריהער, ווי ס'פלעגען געוועהנליך קומען געסט אין דער מאדאם אנאיס'ס סאלאן, האט זיך דארט געמאלדען א הויכער שלאנקער יונגערמאן מיט א פעקעל אונטער'ן ארעם.

— מיט דעם שייד איך זיך נישט — האט ער זיך אפגערופען, אנווייזענדיג אויפ'ן פעקעל — ער איז פאר מיר צו טייער.

(פארטזעצונג קומט)

# „בונד פון יודישע פראנט-זעלנער" אין ווין
## בעהערט פייערלער דעם אנדענק פון די געפאלענע יודען אין דער וועלט-מלחמה

דער קאלענדער ווייזט דעם 18. יוני, כאטש מען וואלט געקאנט מיינען, אז מיר שטעקען שוין אין הייסען זומער, איז אין דרויסען קאלט, און ס'רעגענט שוין זייט פארטאג, פאר היינט איז בעשלאסען געווארען אבצוהאלטען א העלדענגעדענק פייער פאר אונזערע געפאלענע ברידער.

דער „בונד" וועלכער צעהלט היינט א ערך פון 10 טויזענד מיטגלידער, איז פאר אונז יודען א בעדייטענדער פאקטאר. די רעגירונג האט שוין נישט איינמאל איינגעלאדען צו געהיימע און פערטרויליכע בעשפרעכונגען די פיהרער פונ'ם „בונד". דער גענעראל מאיאר עמיל זאמער, איז ביי דער עסטרייכישער מלוכה זייער גוט אקרעדיטירט. דער נאמען זאמער איז אין די מיליטערישע קרייזען קיין אומבעקאנטער נישט.

*

איך טעלעפאניר צום „בונד" און דארט ווער געוואויר, אז מען וועט בכל אופן אבהאלטען די פייערונג כאטש ס'רעגענט.

הויך לעיר ליגט דער בית עלמין. דער צענטראל-פרידהאף. מיר פאהרען ארויס אין גאס-רעגען, די טראמווייעס זענען איבערפולט, קאלאנעס אויטאמאבילען פיהרען ארויס די מענשען.

לאנגזאם פערשווינדען פאר אונזערע אויגען די גרויסע הייזער, מיר דערזעהען קליינע כאלופעס, קוימענס פון פאבריקען, די גרויסע גאז-באניעס פון די גאזאווניעס, פעלדער, שעלדער, מיר דערנעהנטערען זיך צו דעם רוהיגסטען טייל פון דער שטאט...

ס'גיסט מיט צעבער'ס, ווען מיר קומען ארויס אויפ'ן בית עולם טויזענדער און טויזענדער מענשען געפינען זיך שוין דארט און ווארטען שוין שעה'ן לאנג. מיט גרויס מיה שלאג איך זיך צו צום מיקראפאן.

*

בעקאנטע כלל-טוער, פערטרעטער פון פעראיינען, פערטרעטער פון דער פראווינץ, מאנכע מיט גרויסע קרענץ זענען ערשינען.

פונקט האלב צוועלף א זייגער טרעט פאר דער פיהרער פון דעם „בונד יודישער פראנט-סאלדאטען". דער גענעראל-מאיאר עמיל זאמער, ער רעדט דורך דעם מיקראפאן און מען הערט אויף דעם גאנצען ריזיגען פלאץ. קודם כל דאנקט ער דעם עולם, וואס ער האט זיך נישט געלאזט אבשרעקען דורך דעם רעגען און קעלט און איז ארויסגעקומען. ער בעגריסט דעם פערטרעטער פון דער עסטרייכישער מלוכה. אבערסט באראן רויכלין — מענדעסי אבער-רעכנונגס-ראט קאלדעק, די פרעזידענטען פון דער ווינער קהלה. ד"ר פרידמאן און ד"ר לעווענהערץ, דעם פערטרעטער פון דעם עסטרייכישען מיליטער, גענעראל קלעץ. דאס קריגס-מיניסטעריום האט בעזונדערס אויסגעצייכנט די פייערונג. מען האט אהין דעלעגירט אַנ'גאנצע קאמפאניע זעלנער, וועלכע זענען געשטאנען אונטער דעם קאמאנדא פון אַ הויכען יודישען אפיצער.

(פון אונזער וויענער קארעספאנדענט)

גענעראל-מאיאר זאמער דאנקט דער רעגירונג פאר זייער לאיאלע בעציהונג לגבי די יודען. נאך איהם געהט ארויף אויף דער טריבונע דער פרעזידענט פון דער קהלה, ד"ר העווידער פרידמאן. אין זיין מייסטער רעדע זאגט דער פרעזידענט, אז די גרויסע מצבה מיט די פיר הונדערט נעמען, איז א בעווייז, אז מיר יודען האבען אויך געבראכט גרויסע קרבנות פאר אונזער פאטערלאנד. מיר טארען ביישום פערגעסען, אז דאס איז בלויז א ברוכטייל פון די יודישע מאסען, וועלכע האבען זייער לעבען געלאזט אויף דעם מזבח פונ'ם וועלט-קריג. „ס'איז זייער טרויעריג", זאגט ד"ר פרידמאן, אז דאס אלץ איז נאך צו ווייניג פאר א בעווייז געגען ראסען — און קלאסען-האס.

ראבינער טאגליכט לויבט, אין העברעאישער שפראך, די העלדענטאטען פון די יודישע זעלנער, וועהרענד דער ראבינער רעדט, דערזעהט מען אַנ'עראפלאן אנקומען. קוים 200 מעטער איבער אונזערע קעפ ווארפט אראפ דער פילאט א קראנץ אויפ'ן קבר פון די געפאלענע יודישע סאלדאטען.

אבער-קאנטאר וויס פונ'ם צענטען בעציר זינגט „אל מלא רחמים".

עס רעדען נאך די פערטרעטער פון: דער רעגירונג, פון דער פראווינץ, און פון זעלנער-פעראיינען. צום סוף איז פארגעקומען א דעפילאדע אין דער ערשטער ריי'ה זענען געשטאנען רעגירונגס-פערטרעטער, מיליטער און קהלה-פערטרעטער. די דעפילאדע האט געדויערט העכער א שעה, צוערשט האט מארשירט די ערענקאמפאניע מיט מוזיק, דערנאך די יודישע פראנט-זעלנער אין אייגענע נייע געמאכטע אוניפארמעס, דאן פראנט-זעלנער און ציוויל. אלע זענען בעהאנגען מיט מעדאליען אויסצייכנונגען.

כאטש ס'האט די גאנצע צייט גערעגענט און געדעגענט, זענען געקומען ביז 15 טויזענד מענשען פייערען און עהרען זייערע טויטע העלדען.

**ד. שמיד.**

# דער „דזשאינט פארעין קאמיטע"
## וועגען דער לאגע פון די דייטשע יודען

לאנדאן, (י.ט.א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון ועד-הקהלות (באורד אף דעפיוטיס) האט לעאנארד שטיין, פארשטעלענדיג דעם בעריכט פון „דזשאינט פארעין קאמיטע" וועגען דער לאגע פון די דייטשע יודען, צוו. אנד. געזאגט:

די לאגע אין דייטשלאנד הויבט אן צו פערלירען איהר נייהייט-כאראקטער. מען טאר אבער נישט מיינען, אז מחמת דעם, וואס מען הערט איצט ווייניגער רעדען וועגען די דייטשע יודען, זאל דאס בעדייטען, אז די נגישות געגען זיי ווערען שוואכער. עס איז להלוטין אנדערש. די לפנים'דיגע שטילקייט איז גיכער א בעווייז, אז עס איז אפגעשלאסען געווארען די ערשטע פאזע פון דעם אנטי-יודישען קאמף פון דער נאצי-רעגירונג.

די לאגע אין דייטשלאנד איז א וועזענטליך נישט-געענדערטע. עס קען נישט זיין קיין ספק וועגען דעם איינדרוק, וועלכען די נאציס האבען געמאכט אין דער ציוויליזירטער עפענטליכער מיינונג אין ענגלאנד. עס קען אבער אויך פונקט אזוי ווייניג בעצווייפעלט ווערען, וועלכע זענען די כוונות פון דער דייטשער רעגירונג בנוגע די יודען אין דייטשלאנד.

מענשען, וואס האבען געטענה'ט, אז אזא אומענשליכע און נישט-קלוגע פאליטיק קען נישט אנהאלטען, האבען זיך ענטוישט. מען האט זיך איבערצייגט, אז די רדיפות זענען נישט קיין אויסדרוק פון א פערבייגעהענדער היסטעריע, נאר פערקעהרט, אז זיי ווערען געשטעלט אויף א געזעצליכען באדען. דער חורבן פון דייטשען יודענטום וועט געבראכט ווערען צום סוף — פריהער אדער שפעטער.

מען דארף קוים זאגען, אז די יודען מחוץ דייטשלאנד קענען זיך נישט בערוהיגען אין דעם איצטיגען מצב-הענינים. עס טאר נישט דויערן קיין צושטאנד, אין וועלכען די דייטשע יודען זאלען פערבלייבען אין מעמד פון העלאטען. מיר קענען זיך נישט צופרידענשטעלען מיט ווייניגער ווי דאס צוריקשטעלען די דייטשע יודען אין זייער פולען פאליטישען און בירגערליכען שטאנד.

געגענאיבער דער ארגאניזירטער שטארקייט פון דער נאצי-מאכט האבען מיר צופרעקלט אונזערע מאראלישע קרעפטען. און מיר זעהען איצט אז פאר אונז איז די שלאכט א פערלוירענע. אבער די פערלירער זענען נישט די דייטשע יודען, נאר די אייראפעאישע ציוויליזאציע. אונזער איינציג וואפען איז די גערעכטיגקייט פון אונזער זאך און די עפענטליכע מיינונג פון דער ציוויליזירטער וועלט.

ענגלאנד האט אין נישט-צווייטיגע ווערטער געגעבן אויסדרוק איהר שטעלונג לגבי די רדיפות — און מיט אויסנאהמליכער איינשטימיגקייט. די גרויסע צאהל מיטינגען וועט האבען דעם קולמינאציאנס-פונקט אין דער נישט-יודישער פערזאמלונג, וואס וועט פארקומען דעם 27-טען ה.ח. אין קווינ'ס-האל און אויף וועלכער עס וועט ארויס טרעטען דער ארציבישאף פון קענטערבארי.

אויך די יודישע עקאנאמישע וועלט-קאנפערענץ וועט זיך פערנעמען מיט דער דייטש-יודישער פראגע. די קאנפערענץ וועט זיך פערנעמען מיט געוויסע — הגם נישט מיט אלע — ווירטשאפטליכע אויסווירקונגען פון די יודען-רדיפות אין דייטשלאנד.

אויף דער זיצונג פון ועד-הקהלות האבען דער פרעזידענט פון ועד ה' נעוויל לאסקי און ה' לעאנארד שטיין בעעהרט אין זייערע רעדעס דעם אנדענק פון טראגיש-אומגעקומענעם דר. ארלאזאראוו.

# א בלאף מיט אנ'אמעריקאנער ירושה

אין ווילנער אויספארשונגס-אמט איז די טעג בעקומען עטליכע יודישע סוחרים מיט א קאלעקטיווע אנקלאגע געגען ווילנער יונגערמאן מיראן צ., וועמען זיי קלאגען אן אין שווינדעל.

די בעשיכטע איז אזא:

צ. האט זיך די לעצטע פאר יאהר געפונען אין א שווערער מאטעריעלער לאגע.

אין איינשענעם פריהמארגען האט זיך אבער פלוצלינג זיין לאגע געענדערט.

צווישען די שכנים האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז צ. האט בעקומען א גרויסע ירושה פון זיין אמעריקאנער פעטער.

ווען מ'האט געפרעגט ביי צ-ן, צי ס'איז אמת, האט ער געפרובט לייקענען. דערנאך אבער פלעגט ער מיט א שמייכעל אויף די ליפען מודה זיין, אז ער דארף בעקומען בקרוב פון אמעריקא א ירושה פון 20 טויזענד דאלאר, בכדי צו בעשטעטיגען זיינע ווערטער, פלעגט ער בעווייזען א בריף פון אמעריקאנער קאנסולאט, אין וועלכען מ'איז איהם מודיע וועגען דער ירושה.

דער דאזיגער בריף האט אלעמען איבערצייגט, אז צ. זאגט אמת.

בינו לבינו פלעגט ער אבער זיך בעקלאגען אז איידער ער וועט די ירושה בעקומען, איז נא דערוויל זיין לאגע זעהר א שווערע, בפרט נאך אז ער דארף האבען געלד אויף הוצאות.

און היות צ. איז מיטאמאל קרעדיט-פעהיג, האט מען איהם געבארגט אויף פראצענט 500 דאלאר. צ. האט גענומען לעבען א גוטען טאג.

ס'זענען אוועק וואכען און חדשים און צ. האט נאך אלץ נישט געהאט בעקומען די ירושה.

די קרעדיטארען זענען געווארען אומרוהיג, ענדליך איז איינעם פון זיי איינגעפאלען אנצופרעגען אין אמעריקאנער קאנסולאט.

די תשובה איז געווען אנ'איבערראשענדע: קיין שום ירושה האט ער נישט געדארפט בעקומען, ווייטער האט זיך ארויסגעוויזען, אז צ. האט געהאט א בלאנק פון קאנסולאט מיט א תשובה וועגען א וויזע, ער האט מיט א כעמישען מיטעל אפגערייניגט דעם בלאנק און אנגעשריבען אויף איהם א טעקסט מיט א ידיעה וועגען א ירושה.

די קרעדיטארען האבען פערשטאנען, אז זיי זענען מיאוס בעשווינדעלט געווארען און האבען געמאלדען וועגען דער גאנצער געשיכטע אין פאליציי.

קענען בלאפער און פערכאפער פון פרעמדען גוט און האב איז מערפיהרט געווארען אנ'אויספארשונג.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און וועענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8–2 און פון 5–9 אוונד
בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען.

# יודען אין דייטשלאנד האפען אויף א קייזער
## (א בריף פון בערלין)

דייטשלאנד רוקט זיך צו א מאנארכיע, צו א מאנארכיע און צו א מלחמה.

קיין מלחמה איז דייטשלאנד נישט אימשטאנד נאך דערוויל צו פיהרען, אבער קיינער צווייפעלט גארנישט, אז אזוי גיך, ווי מען וועט איהר לאזען צייט, און געבען גענוג צייט צו מיליטאריזירען איהרע פאבריקען און זאוואדען, און צו ענטוויקלען איהר כעמישע אינדוסטריע, און אזוי גיך ווי זי וועט זיך פיהלען בכח אזא מלחמה אנצוהויבען, וועט זי עס טאן נישט קוקענדיג אויף היטלער'ס לעצטע רעדע אין רייכסטאג, אז „דייטשלאנד וויל שלום".

צו א מלחמה איז נאך דייטשלאנד דערפאר לעת-עתה נישט אזוי גאהענט. אנדערש איז אבער מיט א מאנארכיע.

אלע אין דייטשלאנד רעדען איצט שטילערהייט בסוד סודות, אז הינדענבורג, דער איצטיקער דייטשער פרעזידענט, איז שוין נישט דאס, וואס ער איז געווען. ער איז א זקן. א זקן. וואס ווער ווייס וויפיל טעג ער וועט נאך לעבען.

מען קען אבער קיינמאל נישט זאגען, וואס אין דייטשלאנד וועט פאסירען יענעם טאג ווען דער אלטער הינדענבורג וועט לאזען די פרעזידענט-שטול לידיג. מען קען קיינמאל נישט זאגען, אבער דער היטלעריזם — אזוי זאגט מען שוין — און וואס ווייטער אלץ העכער — אז די דאזיגע שטול וועט דורך קיין פרעזידענט שוין מעהר נישט פערנומען ווערען. נישט קיין פרעזידענט וועט אויף איהר זיצען, נאר א מאנארך, א קייזער.

און עס איז געווען מער-קוואדיג צו הערען די לעצטע וואך א ידיעה פון געבעלס'ן, אין וועלכער ער מאכט אמען און קלאר זיך ארויסגעזאגט, אז איהם ארט נישט צי דייטשלאנד וועט זיין אונטער א מאנארכיע, אדער צי וועט זי בלייבען ווי איצט א רעפובליק.

— דער ציל איז דער עיקר — האט ער געזאגט — מאן נישט דער מיטעל!..

דער מיטעל אויפצוזעצען אין דייטשלאנד א קייזער, כדי צו געווינען גאנצקייט פון לאנד איינעווייניג, און עפעס מעהר צוטרוי צו דייטשלאנד אויסווייניג, איז איינער פון די וועגען אויף וועלכע געבעלס פלאנעווען צו פיהרען די דייטשע פאליטיק. היטלער פערזענליך איז אפשר אויך א מאנארכיע גראד נישט מסכים, ער פערזענליך מעג גראד נישט האלטען פון קייזער און קייזערטום. ווער אבער אין דייטשלאנד ווייס עס דען נישט אז איצט זענען די אמתע הערשער אין לאנד נישט היטלער, נאר גראד געריינג און געבעלס? ווער ווייס עס נישט, אז צווישען היטלער'ן און געריינגען זענען לעצטענס ענטשטאנען א היבש ביסעל פערשידענע מיינונגען? ווער ווייס עס נישט אז געריינג און געבעלס זענען אין דער איצטיגער דייטשער נאצי-רעגירונג איין צד, און היטלער — א צווייטער צד?..

יודען אין דייטשלאנד זענען, נאטירליך, נישט קיין אנהענגער פון א מאנארכיע, אבער נישטא קיין איינציגער יוד איצט אין דייטשלאנד, וואס זאל נישט פיהלען, אז אונטער א קייזער וועט די יודישע לאגע זיין א ביסעל בעסער ווי זי איז אונטער היטלער'ן.

— ערגער קען שוין סיי ווי סיי נישט ווערען!

די יודען אין דייטשלאנד נארען זיך נישט אז צו מיינען, אז דער נאצי-רעזשים וועט גיך אריבער. זיי לייגען אויך נישט קיין האפענונגען, אז געריינג אדער געבעלס אדער אפילו היטלער, זאלען פריהער שפעטער מאכען פערלייכטערונגען פאר דער יודישער בעפעלקערונג.

א קייזער איז סוף כל סוף איין פערזאן. מען קען איהם סוף-כל-סוף בעאיינפלוסען פון אינעווייניג און דורך פערשידענע קרייזען פון אויסלאנד.

נאטירליך איז נישטא וואס צו האפען, אז אונטער א קייזער וועט די יודען-פראגע אין דייטשלאנד געלעזט ווערען, אזוי ווי די יודען וואלטען זי געוואלט לייזען.

פאר דער גאנצער צייט זינט די היטלער-רעגירונג איז געקומען צו דער מאכט, האט געריינג בלויז איין מאל „בעוויליגט" צו זעהען א יודישע הפלעגאציע. דאס איז געווען אין דער צייט, ווען די אויסלענדישע צייטונגען זענען געווען פול מיט גרויזאמע ארטיקלען געגען דייטשלאנד, וועלכע די היטלער-רעגירונג האט געוואלט אפשטעלען. די יודישע דעלעגאציע איז דאן געקומען צו גיין צו געריינג'ן נישט דערפאר ווייל ער האט זי געוואלט, נאר ווייל ער האט זי געשיקט רופען. געשיקט רופען און געקלאפט אין טיש, אז מ'זאל אויסאיבען א יודישען איינפלוס אין אויסלאנד, מען זאל די אנטי-יודישע ארטיקלען אפשטעלען.

די דאזיגע בעגעגעניש צווישען געריינגען און די יודען — א בעגעגעניש, בשעת וועלכער געריינג איז געווען, ווי מען בעהויפטעט, זייער שטורמיש — איז געווען די ערשטע און די איינציגע צווישען איהם און די יודישע פארשטעהער זינט דאן ווייל קיינער פון דער איצטיגער נאצי-רעגירונג קיין יודישע פערטרעטער נישט זעהען און נישט אויפנעהמען. זינט דאן איז נישט פערהאן קיין שום מינדסטער קאנטאקט צווישען די יודען און דער איצטיגער רעגירונג.

אין דייטשלאנד זענען איצט געשלאסען פאר יודען אפילו די היבשע טירען. נישט בלויז וועט א נאצי-פיהרער נישט רעדען מיט קיין יודען, נאר א געוועהנליכער דייטשער אדוואקאט וועט זיך נישט איינשטעלען אין אזא אפענעם ארט ווי א געריכט צו נעמען אויף זיך די פערטיידיגען א יודישע פירמע, אדער א יודישען ענין.

די יודען אין דייטשלאנד זענען איצט געזעצלעך אבסאלוט הפקר. די דאזיגע הפקרות, גלויבט מען, וועט נישט קענען פונדעסטוועגען אזוי אפען עקזיסטירען ווען בראש פון לאנד וועט שטעהען א קייזער צו וועמען מען וועט קענען אפעלירען, און וועלכער וועט זיך רעכענען מיט דער אויסערליכער וועלט מעהר ווי עס רעכענען זיך מיט איהר די פיהרער פון דער איצטיגער רעגירונג.

די יודען פון דייטשלאנד — קיין אנהענגער פון א מאנארכיע זענען זיי נישט. זאל עס אבער קומען צו א מאנארכיע אין דעם איצטיגען דייטשלאנד, וועלען זיי זיך פיהלען פרייער, און וועלען בעקומען עטוואס מעהר לופט צו אטעמען.

א. ראווינסקי.

ארטאפעדישער אנשטאלט
פראטעזען, גארסעטען, ארטאפעדישע אפאראטען אלער ארט, לייכטע פלאטפוס-איינלאגען געגען פיס-שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.
Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović
פועטריקאווער 119, טעל. 231-81

# טוריסטיק און לאַנדקענטשאַפט

## וועכנטליכע ביילאַגע

## אונזערע אויפגאַבן

מיר זענען אויפ'ן דאָרף, און מיר דאַרפן צייט און געלעגנהייט זיך צוצוקוקן צו דעם פּרימיטי־ווען אַרים לעבן פון דער פּויערישער באַפעלקערונג (און נישט בלויז וואָס מיר קוקן זיך צו צו דעם לעבן דירך־אגב כאָר אַלס מיטגלידער פון דער לאַנדקענטשאַפט־באַוועגונג ליגט דאָך אויף אונז דער חוב זיך צו באַקענען מיט אַלעם און מיט אַלע־מען, וואָס האָט א שייכות צו אונזער לאַנד) מיר באַ־קענען זיך מיט איהרע מנהגים, גלויבונגען, איינרייד־דעמישען (זאַבאַבאָנעס) שפּריכווערטער, רעדענס־אַרטען, געלעגנהייטס־צערעמאָניעס, ווי געבורטען, חתונות, לויות א.ד.גל.

ווילען מיר אָבער צו די אַלע זאַכען זיך בלויז צוקוקן און דאָס געזעהענע אָדער געהערטע לאָזען שפּורלאָז פערשוואונדען ווערען, וועלען מיר ווייט נישט האָבען מקיים געווען אונזערע חובות, נישט אַלס מיטהעלפער פון דער יודישער וויסענ־שאַפט און נישט אַפילו אַלס געוועהנליכער מיטגליד פון דער לאַנדקענטשאַפט באַוועגונג! —

יעדע געזעהענע אָדער געהערטע זאַך מוז פער־פיקסירט און פערהאַלטען ווערען, צי דורך פער־שרייבען, דאָס געהערטע שפּריכוואָרט, צי דורך באַשרייבען דעם געזעהענעם מנהג צי גאָר דורך פאָטאָגראַפירען די בייגעוואוינטע געלעגנהייטס־צערעמאָניע, צי גאָר דורך אַלע מיטלען צוזאַמען: איינפערשרייבען, אי באַשרייבען און אי פאָטאָגראַ־פירען.

אַפילו אַזעלכע זאַכען, וועלכע קענען זיך אין פלוג אויסדוכטען פאַר מינדערוויכטיגע, מוז גע־שאַצט ווערען די גרעסטע אויפמערקזאַמקייט, ווייל די פּראַקטיק האָט באַוויזען, אַז פון אַזעלכע אין פלוג מינדערהייטען ווערען מיר אָפטמאָל געוואָהר גאַנץ אינטערעסאַנטע זאַכען. הונדערטער ביישפּילען וואָל־טען מיר געקענט ברענגען דאָס צו באַווייזען, אָבער נישט דאָ איז דער אָרט דערפאַר.

אַ באַזונדערע אויפמערקזאַמקייט דאַרף געשאָנ־קען ווערען די מנהגים, גלויבונגען און זאַבאַ־באָנעס, וועלכע זענען פערבונדען, אָדער ענטהאַל־טען אין זיך יודישע מאָמענטען.

ביישפּילען:

פּויערים (קעלצער געגענט) גלויבען, אַז אויב מען וועט אין בהמות־שטאַל לאָזען איבערנעכטיגען (וואַריאַנט: סתם אַריינלייגען), אַ קעפּער פון אַ טויטען יוד (וואַריאַנט: פון אַ געהרגעטען יוד). וועלען די בהמות אויסשטאַרבען.

טייל פּויערים (קראָקאָווער געגענט) היילען אַ געוויסען מין פוס־געשוויר (גערופען אויפ'ן אָרטי־גען פאָלקס־לשון „זשידאָווקאַ") דערמיט, וואָס זיי ווייבען אָן דעם אנגעווייטיגטען אָרט אָן דעם פוס פון אַ יודישער פרוי און זיי זענען איבערצייגט, אַז אַ דאַנק אָט דער אָנרייבונג, וועט די יודישע פרוי איבערנעהמען די קראַנקהייט און דער קראַנקער וועט געזונט ווערען.

אין ליטווישע דערפער ווערען פּויערים פּטור

ווייערע הענד און פינגער־וואָרצלען האַדורך, וואָס זיי מאַכען אין אַ פּאָדים אַזויפיל קניפּלען, וויפיל זיי האָבען וואָרצלען און דעם פּאָדעם לייגען זיי אַריין אין זאַק (וואַריאַנט: אין דער טאַש פון דעם יודישען דאָרף־הענדלער. (וואַריאַנטען: שוויגער, קרעטש־מער, סתם יוד).

הונדערטער און טויזענטער זענען פערהאַנען אַזעלכע יודישע מאָמענטען צווישען די איינגעווירענישען, מנהגים און גלויבונגען פון דער נישט־יודי־שער, דאָרפישער באַפעלקערונג. נישט דאָ איז דער אָרט זיי אויסצורעכענען. מיר מאַכען נאָר אויף זיי אויפמערקזאַם און דער אינטעליגענטער זיכער וועט זיך אויפ'ן אָרט שוין אַליין אָריענטירען וואו, ביי וועלכער געלעגנהייט און ווי אַזוי זיי אויסצוגע־פינען.

זעליק י.

## א „וויקענד"-אַפּרוהקאָלאָניע אין גלאָוונאָ

### פון דער י. ג. פ. ל.

די טוריסטישע באַוועגונג אַלס אַזעלכע נעמט איהר מקור פון די אַזוי־גערופענע „וויקענדס", וועלכע זענען אַ טראַדיציאָנעלע דערשיינונג ספּע־ציעל אין ענגלאַנד און נאָך ענגלאַנד אין אַלע אייראָפּעאישע לענדער.

מיט דער צייט איז כמעט אומעטום אין אויסלאַנד אָנגענומען געוואָרען דער מנהג, אַז קוים שלאָגט דער זייגער, אין שבת'דיגען טאָג, אויס די צווייטע שעה, וואַרפט דער סוחר אַוועק זיינע גע־שעפטען, דער אָנגעשטעלטער זיין ביוראָ און דער אַרבייטער זיין וואַרשטאַט און אונטער דער לאָזונג „וויקענד" פאָהרט יעדער, לויט זיינע מעגליכקיי־טען, פערברענגען זיין פרייע צייט אויפ'ן שויס פון דער נאַטור, צום וואַלד, וואַסער, לאַנקע באַרג א. א. וו.

צום ווייניגסטען איז דער דאָזיגער, זעהר נוצ־ליכער מנהג, באַקאַנט אין פּוילען, נאָך ווייניגער ביי יודען, וועלכע נויטיגען זיך אפשר מעהרער, ווי ווער עס איז אַנדערער אין פרישער, ריינער, נישט פער'עפּושטער לופט.

אָט מיט דער נויטיגקייט האָט זיך גערעכענט די היגע אָפּטיילונג פון דער יודישער געזעל־שאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט און האָט זיך געשטעלט פאַר אַ ציל צו באַזאָרגען די ברייטע מאַסען, וועלכע האָבען נישט די מעגליכקייטען צו וואוינען זומער־צייט אויסער דער שטאָט, מיט פרישער און ריינער לופט לכל־הפחות אין די „וויקענדען".

די היגע אָפּטיילונג פון דער יודישער גע־זעלשאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט אָרדענט איין פון 1־טען יולי היי־יאָהר אַן אַפּרוה־קאָלאָניע און פעלד־לאַגער אונטער לאָדזש.

דער אויסוואַהל איז געפאַלען אויף גלאָוונאָ, ווי אויף אַלס געזונדסטען, קלימאַטישען אָרט פון דער לאָדזשער אומגעגנד, צוליב דער קאָמוני־קאַציע־באַקוועמליכקייט.

אין גלאָוונאָ וועט יעדער איינער קענען רוהיג און פאַר ביליג געלד קענען פערברענגען סיי זיין אורלויב־צייט, סיי זיין איין, אָדער צוויי פרייע טעג אין דער וואָך.

די קאָלאָניע אין גלאָוונאָ געפינט זיך אין ניי־וואַרטשאַוו אין איינעם פון די שענסטע בנינים צווישען סאָסנע־וועלדער, בשכנות פונ'ם לויפענדען טייך „מורגע".

אונזער קאָלאָניע אין גלאָוונאָ וועט זיין, ווי מיר שטעלען זיך עס פאָר אַן אידעאַלער אַפּרוה־אָרט פאַר דער אַרבייטענדער אינטעליגענץ.

מ. נאַכומאָוו.

## 10 טאָגיגער אויספלוג מיט'ן לויף פון דער ווייסעל

די היגע געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט אָרדענט איין אַ 10 טאָגיגען אויספלוג „מיט'ן לויף פון דער ווייסעל". אַ ענליכער אויספלוג איז שוין פאָרגעקומען פאַראַיאָהרען און איז אַדורך מיט אַ גלענצענדען ערפאָלג — דער הייאָהריגער אויס־פלוג „מיט'ן לויף פון דער ווייסעל" האָט אַ רייכערען פּראָגראַם ווי פאַראַיאָהרען.

דער אויספלוג וועט פאָרקומען אין דער צייט פון 10 ביז'ן 26 יולי. דער אויספלוג וועט באַזוכען פּלאָצק. פון פּלאָצק וועט דער אויספלוג פאָהרען כסדר מיט דער ווייסעל. דאָס פּראָגראַם זעהט פאָר צו באַזוכען אויפ'ן וועג וולאָצלאַוועק, טשיעכאָטשינעק, טאָרן, דאַנציג (בלויז נעכטיגען אויף שיפלען) גדיניע, קאַשובישער שווייצאַריע (קאַרטוז) פון דאָרט צוריק גדיניע, דער גאַנצער ים־ברעג, האַלב אינזעל העל, האַלפּראָוואָ, קאַרוויע. אין קאַרוויע וועט זיך דער אויספלוג אויפהאַלטען 2 טעג אויף דער קאָלאָניע פון דער י.ג.פ.ל.

אין אַלע שטעט וועלען באַזוכט ווערען אַלע זעהענסווירדיגקייטען.

דער אָפּצאָהל פאַר'ן 10 טאָגיגען אויספלוג, וועלכער נעמט אַרום רייזע הוצאות, נעכטלעגערס און מיטאָגען ווי אויך באַזוכונגען, איז פאַר מיט־גלידער 83 זל. פאַר נישט מיטגלידער 88 זל.

אינפאָרמאַציעס ערטיילט דער סעקרעטאַר־יאַט (וואָלטשאַנסקאַ 35, טעל. 121־53) טעגליך פון 6—10 אָוונט.

## הנחות אין קור-ערטער

אַ דאַנק דער באַמיהונג פון י. ג. פ. ל. גע־ניסען אונזערע מיטגלידער, פאָרשטעלענדיג זייערע לעגיטימאַציעס פון אַ 50־פּראָצענטיגער הנחה אין די קור־ערטער: דרוסקעניק, זאַלעשטשיק און אינאָ־וורוצלאַוו.

מיר מאַכען דעריבער אויפמערקזאַם אונזערע מיטגלידער, וועלכע האָבען בדעה צו פאָהרען אין די דערמאָנטע קור־ערטער, אַרויסצונעמען זייערע לעגיטימאַציעס.

די געזעלשאַפט גיט אויך אַרויס חודש'ליכע טראַמוואַי־הנחה־בילעטען, סיי פאַר מיטגלידער און סיי פאַר נישט מיטגלידער.

כדי יעדער זאָל זיין בילעט באַקומען בע־צייטענס, ראַטען מיר, וואָס פריהער צו באַשטעלען די חודש־בילעטען און נישט אָפּוואַרטען ביז'ן לעצטען טאָג.

## נאָהענטסטע אויספלוגען פון דער י. ג. פ. ל.

דעם 24 ה. ח. אין מאַריאַוויטישען קלויס־טער, צוזאַמענטרעף 10 אַ זייגער אינדערפריה ביים קלויסטער, פראַנציסקאַנער 31. אָנפיהרער פריינד ש. ראָזענמאַן.

דעם 25 ה. ח. איינטאָגיגער אויספלוג מיט'ן אויטאָבוס קיין קאַליש און גלוכאָוו. איינשרייבונ־גען ווערען אָנגענומען אין סעקרעטאַריאַט. די צאָהל ערטער איז אַ באַגרענעצטע.

דעם 2 יולי — איינטאָגיגער אויספלוג קיין לאַוויטש און אומגעגענד.

## אויספלוג פון „י. ג. פ. ק." אויפ'ן ים-יום-טוב

אין שייכות מיט'ן ים־יום־טוב אָרדענט איין די היגע געזעלשאַפט פאַר לאַנדקענטשאַפט אין דער צייט פון 27 ד. ח. ביז'ן 1 יולי. אַן אויס־פלוג קיין גדיניע, דער אויספלוג וועט באַזוכען גדיניע, דעם ים־ברעג און קאַרוויע.

## ביליגער אויספלוג קיין טשעכאָטשינעק

זונטאָג, דעם 25 יוני אָרדענט איין וואָנאָי־לי־קיק, פּיעטרקאָווער 64, אַ ביליגען אויספלוג קיין טשעכאָטשינעק. דער פּרייז פון אַ בילעט אַהין און צוריק איז 8,90 זל.

---

# א אינזעל מיט 50.000 איינקלעך פון געשמד'טע יודען

### איינדרוקען פון אַ רייזע פון ה. לאַנג.

— 2. —

פערהאַן אַ גרויסע קאַטעדראַלע אין פּאַלמאַ און פערהאַן אַ סך קלויסטערס איבער גאַנץ מאַיאָרקע און אין איין קלויסטער ביים באַרג סאַן סאַלוואַ־דאָר גרייט מען אָן אויף צוויי שטיינער אין באָדען פון קלויסטער, און יעדער שטיין איז אָנטקעגען אַ באַזונדערער הייליג אָרט, פאַר וועלכען באַזוכער בוקען זיך, און אויף ביידע שטיינער זענען געמען אויסגעקריצט.

איין נאָמען — פעדראָ מאַרטין.

דער צווייטער נאָמען — זשואַן אַריאַס.

ביידע זענען זיי בישאָפען געווען, אָבער אויך מאַרטירער פון דער אינקוויזיציע, ווייל יונגען ביי־דען האָט זיך אַרויסגעוויזען אַז זיי זענען געווען יודען.

פעדראָ מאַרטין איז געווען אַ בישאָף אין מאַ־יאָרקאָ, אָבער אַן אָנקעל פון דעם יוד לואיס דע סאַנטאַנגעל, וועלכער האָט זיך באַטייליגט אין אַ געהיימער בעראַטונג פון רייכע יודען אין סעוויל, די אַזוי אַרויסצורופען אַן אויפשטאַנד אין קאַסטי־ליען אַז ווען דער צייט פון אויפשטאַנד אויסצוראָטען אַלע אינקוויזיטאָרען.

מ'האָט זיך פון דער געהיימער בעראַטונג דער־וואוסט. מוסרים האָבען קיינמאָל נישט געפעהלט, מ'איז געווען אַ פּראָצעס און אויך לואיס דע סאַנט־אַנגעל, איז געווען אָנגעקלאָגט, זיין אָנקעל, דער בי־שאָף פון מאַיאָרקאָ איז איהם געקומען צו הילף, מען האָט זיך אַזוי דערוואוסט אַז אויך דער בי־שאָף פעדראָ מאַרטין איז נישט ריין פון יודיש־קייט. ער האָט געהאַט איינפלוס ביים פּויפּסט אין רוים, האָט מען נישט געקענט איהם טון ביין ועקבנט־ליך; האָט מען איהם געמוטשעט מיט הונגער, און אַזוי אַכזריותדיג מ'פלעגט איהם צופיהרען צו קעס־לען געקאָכטעם עסענס אין די מאַגאַסטירען; האַל־טען איהם דאָרטען אַ ווײלע, ער זאָל קריגען די ריחות פון שפּייז, און דאַן איהם גלייך פון דאָרט אַוועקפיהרען; אַזוי כסדר, צו עטליכע מאָל אַ טאָג און עטליכע טעג נאָכאַנאַנד; און נאָכדעם פלעגט מען איהם געבען שפּייז „אַ פינגער די גרויס". ער איז אויסגעגאַנגען אין הונגער.

און אַנדערע פּייניגונגען האָט דורכגעלעבט דער צווייטער — זשואַן אַריאַס. ער איז געווען אַ גע־בוירענער פון טאָלעדאָ, און געווען בישאָף אין סע־גאָוויע. ער האָט געהערט אַז אין טאָלעדאָ געהט זיין אַנ'אויטאָ־דאַ־פע פייער אויף וועלכען מען וועט אויך פערברענען זיינע עלטערען, ער איז גע־לאָפען אַהין. ווען ער איז אָנגעקומען זענען די על־טערען שוין געווען אויפ'ן פייער. נאָך זייערע יסורים־דיגען טויט האָט ער שטילערהייט ביינאַכט, אָנגע־טון אין זיינע בישאָף־קליידער און מיט אַ צלם אין האַנד צוזאַמענגעקליבען די ביינער פון זיין פאָטער און מוטער און אַזוי שטילערהייט געוואָלט זייערע ביינער מקבר זיין אויף אַ באַזונדער אָרט, אַ יודישע קבורה זיי געגעבען.

אָבער וואַך זענען געווען די אויגען פון די אינ־קוויזיציע־שפּיאָנען; מ'האָט איהם געמסרט; איהם געפּייניגט די ביינער אַרויסצוגעבען; טייל ביינער האָט מען געקריגען און מען האָט זיי מיט אַ שטריק אַרומגעבונדען און זיי געשלעפּט פאַר עלעמענטס געזויגען אויף די גאַסען אי פון טאָלעדאָ אי פון סע־גאָוויען, ער האָט זיך נאָך געוועהרט געגען דער אינקוויזיציע נישט אַרויסצוגעבען די אַנדערע ביי־נער; ער האָט אַפילו דורך פריינד אַפּעלירט צו די הייליגע פאָטערס אין רוים; דאָס איז שוין אויך בעטראַכט געוואָרען ווי אַ פערראַט צום קעניגליכען הויף פון איזאַבעלאַ און פערדינאַנד, וועלכע זענען דאַן געווען אין אַ קריג מיט די הייליגע פון רוים; מ'האָט איהם געפּייניגט ביז טויט. און ערשט פיל יאָהרען שפּעטער האָבען מאַיאָרקער צוגענומען זיין סקעלעט פון אַ סעגאָוויער קבר און איהם אַריינ־געגומען ווי אַ הייליגען אין אַ קבר פון זייער קלויס־טער, און איצ'ם זעלבען קבר זענען אויך פערהאַן אַ טייל ביינער פון זייערע פערברענטע טאַטע־מאַמע.

יודישע מאַרטירער־ביינער אין אַ קלויסטער־קבר אויף אַ שפּאַנישען אינזעל — און דאָס איז נישט אַלץ וואָס מאַיאָרקאַ האָט פון יענע דורות. זי האָט אויך פערס „הייליגען טשאַניק".

פעהער איז געווען דער „הייליגער קאַטאָליק" וועלכער האָט אָפּגעשמד'ט פינף און דרייסיג טויזענד יודען אין שפּאַניען און צווישען זיי עטליכע טויזענד יודען פון טאָלעדאָ. מען האָט געטריבען די יודען פון זייערע היימען צו די סקווערען פון די שטעט מיט שאַרפע מעסערס, אָנגעבונדען אָן ביי־טשען. די יודען זענען געלעגען אויף די קניה פאַר־צעשמעלטע צלמים, און פערער איז אַרומגעגאַנגען צווישען זיי און געשפּייט אויף זיי דעם „הייליגען וואַסער" מיט אַ כלי, אין אויסזעהן פון אַ גרויסען „טשאַניק" — אַ גערדיהטע הענטעל פון איין זייט אַ בייכיגען קריגען און אַ העלזעל מיט אַ מייל כעל פון דער צווייטער זייט, מאַיאָרקאַ האָט דעם „טשאַניק" איינגעקראָגען מיט איבער הונדערט יאָהר צוריק און די קלויסטער־וועלט פון גאַנץ שפּאַניען האָט פאַר דעם געפיהרט אַ קאַמף מיט מאַ־יאָרקאַ, גרעסערע קאַטעדראַלען האָבען דאָס געוואָלט אַלס אַ הייליגען אָנדענקונג. עפּעס אַ קלייניגקייט, אַזאַ „הייליגער טשאַניק", מאַיאָרקאַ האָט אָבער דעם „טשאַניק" נישט אַרויסגעלאָזען איצט. אין אַ רעפּובליק מיט אַלע קלויסטער־אוצרות אַלס אייגענ־טום פון שטאַט איז מאַיאָרקאַ זיכערער מיט איהר שמד־אוצר, די רעפּובליק לאָזט מאַיאָרקאַ האַלטען דעם „טשאַניק" אַזוי ווי זי לאָזט די קלויסטערס פון אַלע שפּאַנישע שטעט האַלטען אַנדערע ווערט־פולע קלויסטער־זאַכען. זיי זענען נאָר אויפפּאַסער פון די זאַכען און ווערען געהיט פון דער רעגירונג.

כ'האָב געזעהען דעם „הייליגען טשאַניק" אין אַ שאַפע פון מאַיאָרקאַ קאַטעדראַל צווישען נאָך פיל קלויסטער־צירונג, אַ גרויסער געלב־באַגילדעטער זילבערנער טשאַניק — וויפיל יודישע נשמות האָבען זיך געקוויטשט הינטער איהם!

די מאַיאָרקער קאַטעדראַלע האָט אויף אַ שפּיץ פון איהר דאַך אַ גרויסע מענשליכע מאָנומענט־פיגור מיט די הענד אויפגעהויבען צו די הימלען מ'זעהט די אויפגעהויבענע הענד צו די הימלען אויף פיל מיילען אַרום. אַ קינסטלער האָט עס גע־מאַכט אין 16־טען יאָהרהונדערט, אויפ'ן קאַטע־דראַל דאַך האָט מען די פיגור אַוועקגעשטעלט אין 17־טען יאָהרהונדערט, אפשר איז דאָס דער אויס־דרוק פון דער פערצווייפלונג פון די אָפּגעשמדטע יודען פון דורות פריהער, ווען זיי זענען געלאָפען פון טאָלעדאָ קיין מאַיאָרקאַ.

* * *

עס זענען פערבליבען פון זיי נאָך און נאָך זאַכען דורך בילדער און דורך מנהגים. מאַיאָרקאַ איז אַ באַרגיגער אינזעל, און די געסלעך ציהען זיך אויף אַרויף ווי אַ געוועב אָנגעהאָנגען אָן אַ וואַנד. שמאָלע געסלעך זענען נישט קיין ברייטס אין די לענג דער אַרום מיטעללענדישען ים, אָבער אין מאַיאָרקאַ זענען זיי אַזוי שמאָל אַז אין מאַנכע קאָנען צוויי מענשען קוים געהן זייט ביי זייט, און אין אַזעלכע געסלעך אין פּאַלמאַ זענען פערהאַן אַלטע, קליינע ביכער־געשעפטלעך; און דאָרטען פערקויפט מען אויך בילדער, וואָס איבוואַיינער ווילען זיך איבער־שאַפען פאַר זייערע היימען, און מיט וועלכע בילדער מיינט איהר, צירען זייערע היימער די איצטיגע אייניקלעך פון די אַמאָליגע אָפּגעשמדטע יודען?

אָט זענען עטליכע ביישפּילען:

בילדער, געמעלעכצען, ווי אַזוי מענשען פון טאָלעדאָ און פון סעגאָוויע און פון סעוויל און פון סאַראַגאָסאַ און פון גראַנאַדאַ, די יודישע עלטער־זיידעס פון די איצטיגע מאַיאָרקער, גראָבען אַ גרוי־סען קבר דאָרטען צו באַגראָבען אַנדערע פערברענ־טע יודען פון זייערע שטעט. (סוף).

# טעלעגראמען

## די אויטא-ראַ-פּען הערעז נישט אויף

עסען, 21 (ספ. טעל.)

אין הערנע איז פֿאָרגעקומען דער פייערליכער אַקט פון פֿערברענען ביכער אויפ'ן שיילער-הויפען, ביי דעם אנטייל פון דעסר מאכט און פון דער שול-יוגענד.

דער בירגערמייסטער פון דער שטאַט האָט ביי דער געלעגנהייט געהאַלטען אַ רעדע, אין וועלכער ער האָט אטאַקירט די סאָציאַליסטען, אונ-טערשטרייכענדיג צ. א. אַז אויב די היטלעריסטען האָבען לעת-עתה קיינעם נישט... אויפֿגעהאָנגען, קענען זיי עס אָבער גאַנץ שנעל אָפּאַרבייטען.

## איטאַליען, דייטשלאַנד און — אונגארן

בודאַפּעשט, 21 (ספ. טעל.)

אויף דער היינטיגער פּאַרלאַמענט-זיצונג האָט דער פּרעמיער געמבעס געהאַלטען אַ לענגערע רעדע, אין וועלכער ער איז צ. א. אַרויסגעטרעטען מיט גרויס אנערקענונג פאַר היטלערס פּאָליטישע כוונות. די דאָזיגע רעדע איז דורך דער אָפּאָזיציע שאַרף איבערגעריסען געוואָרען, און זי איז פֿאַר-ענדיגט געוואָרען מיט דער דערקלערונג פונ'ם פּרע-מיער, אַז ביז איצט האָט אונגאַרן געהאַט איין פריינד און איצט האָט זי שוין צוויי — איטאַליען און דייטשלאַנד.

לאנדאָן, 21 (ספ. טעל.)

עס זענען זיך פונאַנדערגעגאַנגען קלאַנגען, וועגען שליסען, לויט דער איניציאַטיוו פון איטאַל-יען אַ פיר-סאָגאַלע אוניע, וואָס זאָל בעשטיין אין דעם, אַז אונגאַרן זאָל רופען אויפ'ן טראָן אַ האַבסבורגען, וועלכער וואָלט פֿעראייניגט דורך זיין פּערזאָן די פּאָליטישע אידעאַלען פון ביידע לענדער. היטלער און מאַקדאָנאַלד זאָלען זיך צו דעם ענין בעציהען פאָזיטיוו.

## „די אייביגע מאמע" אין סקאלא

### היינט פּרעמיערע מיט לוסי און מישא גערמאַן

היינט, דאָנערשטאָג ווערט אין „סקאַלאַ"-טעאַטער געגעבען אַ ספּעציעלע פאָרשטעלונג פאַר לוסי גערמאַן – נאָר 1 מאָל אין איהר קרוין-ראָל די „אייביגע מאַמע".

מיט דער אייביגער מאַמע" האָט זיך לוסי גערמאַן קונה-שם געווען אויף דער גאַנצער וועלט. די גרעסטע קריטיק, די העכסטע לויב-אַרטיקלען האָט לוסי גערמאַן זיך ערוואָרבען מיט דער דאָזיגער פּיעסע און איצט פאַר איהר אוועק פאָהרען אויף גאַסטראָלען אין וואַרשאַ אין „נאָ-וואַשטשי" ווילען די גרויסע אמעריקאַנער קינסטלער מכבד זיין דעם לאָדזער טעאַטער-עולם מיט נאָך אַ פּיעסע, וואָס דאָס פּובליקום וועט זי לאַנג-לאַנג געדענקען.

## אין די שטאַטישע טעאַטערס

שטאָטיש טעאַטער: „מיידלעך אין מונדירען"

זומער-טעאַטער אין סטאַשיץ פּאַרק: „עדי-סאָן אָדער אל קאפאנע".

## פון דער לאָדזער בערזע

| | | | | |
|---|---|---|---|---|
| באַנק פּאָלסקי | — | — | — | 76 00 |
| 3 פּראָצענטיגע בוּדאָוולאַנע | | | — | 37.75 |
| 4 „ | דאָלאַרובקא | | — | 48.50 |
| 7 „ | סטאַבּיליזאַציע (אמ.) | | | 49.50 |
| 8 „ | וואַרשאָווער פאַנד-בריף | | | 40.50 |
| 8 „ | לאָדזער | „ | „ | 37.25 |
| ענגלישע פונט | — | — | — | 30.30 |
| דאָלאַר – אָפיצ. 7.27, | נישט אָפיצ. | – | | 7 20 |
| גאָלד-דאָלאַר | — | — | — | 9.15 |
| גאָלד-רובל – | — | — | — | 4.87 |
| דייטשער מארק – | — | — | — | 2.05 |

## דערמאָרדעט א ציגיינער

(2) ביים קאַטוילישען צמענטאַזש אויף דאלי האָט מען געפֿונען פריה געפֿונען אַ דערשאָסענעם מענשען שוין אָהן סימנים פון לעבען.

די פּאָליציייאישע אויספאָרשונג האָט פֿעסטגע-שטעלט, אַז דער דערשאָסענער איז דער 40-יאָה-ריגער ציגיינער קאַזשימיערזש דאָלינסקי, וועלכער איז דערמאָרדעט געוואָרען צוליב אַ פּערזענליכע נקמה.

מען רעכענט, אַז דער מערדער איז אויך איי-נער פון די ציגיינער. צוליב דעם, וואָס דער דער-מאָרדעטער איז געווען רייך, האַלט מען אויך, אַז עס איז בישט אויסגעשלאָסען מען זאָל איהם האָבּ דערמאָרדעט צוליב רויב-צוועקען.

די ווייטערדיגע אויספאָרשונג איז אין גאַנג.

## נעכטיגע רינג-קאַמפּען

די נעכטיגע קאַמפען האָבען געגעבען פאָל-גענדען רעזולטאַט: 1) גראַבאָווסקי האָט בעזיגט קרויזער'ן אין דער 38. מינוט, 2) גאַרקאָוויענקא האָט בעזיגט אויף פונקטען קוואַריאַנ'ען, 3) שטע-קער האָט בעזיגט טשאיא'ן אין פריי-אמעריקאַנער קאַמף, 4) ביעלעוויטש האָט בעזיגט ניעלסאַנ'ען. 5) ראַגאַ האָט בעזיגט גראַמאַוו'ן.

## היינט אויפטריט פון וויקטאָר כענקין אין פילהאַרמאָניע

היינט, דאָנערשטאָג, טרעט אויף אין פיל-האַרמאָניע איינער פון די וועלט-בעריהמטסטע אַרטיסטען וויקטאָר כענקין, וועלכער האָט אַ רוהם אין דער גאַנצער וועלט.

דער בעריהמטער יודישער קינסטלער האָט צוגעגרייט פאַר לאָדז אַ זעהר אינטערעסאַנטע! פּראָגראַם, וואָס בעשטעהט פון די שענסטע יודיש, חסידישע, פוילישע, רוסישע, אוקראַינישע, קאַוו-קאַזער (קינטאַ) ווי אויך ציגיינער-לידער.

## מעלדונגען

בלאָק פונ'ם אַרבייטענדען א"י צום 18-טען ציונ. קאָנגרעס, לאָדזער ביוראָ, פּיעטריקאָווער 83.

אַכטונג אָרגאַניזאַציעס, חברים און פריינד!

מאָרגען, פרייטאָג, דעם 23. ה. ח. ווערט ענט-גילטיג אָפּגעשלאָסען די שקל-אַקציע. איהר ווערט אויפגעפאָדערט היינט, דאָנערשטאָג פון 12—2 און פון 5—7 אָוונט. מאָרגען פרייטאָג פון 10—1 פּאַרמ. ענטגילטיג צו ערלעדיגען אַלע שקלים-ענינים.

סעקרעטאַריאַט. 3298

רעגיסטראַציע פון קוואַליפיצירטע אַרביי-טער פאַר ארץ-ישראל.

מיר מאַכען אויפמערקזאַם אַלע קוואַליפיצירטע אַרבייטער און פאַכמענער אין עלטער פון 27 יאָהר ביז 34 יאָהר, וואָס האָבען בדעה זיך צו בעזעצען אין ארץ-ישראל, אַז די רעגיסטראַציע ווערט פאַרט-געזעצט און פֿאַרענדיגט זונטאָג דעם 25. ה. ח. רעגיסטרירען קען מען זיך טעגליך פון 12—2 פאַרמ. אין סעקרעטאַריאַט פון „פועלי-ציון", פּיעט ריקאָווער 83. 3298

היינט און פאָלג. טעג! ס'ווערט דעמאָנסטרירט די גרויסע עראָטישע זיטען-דראַמע, וואָס בעריהרט דאָס פּראָבלעם פון ליבע און מוטערשאַפט פון די געגענווערטיגע פרויען

# „היראַט פאַר דער עפענטליכער מיינונג"

רעזשי: **Paweł Stein** אין די הויפּט-ראָלען: **CONSTANCE BENETT i JOEL MAC CREA**

אויכער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאַבע און לאַנד-אַקטואַליטעטען. אָנהויב פון די סעאַנסען אין געוו. טעג 5 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג – 2 בייטאָג.

קליינע אנאנסען
1 זלאָטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

## ראַקאַלען

צו פערמיטען 2 צימער און קוך מיט בעקוועהמליכקייטען, ביליג דירה-געלד אויף קאַמיענא 9, ווי אויך א גרויס לאָקאַל אויף פאַלנא 5, רוג אַלעקסאַנ-דראָווסקא. צו ערפאַהרען קאַמיענא 5, ביי קאָנסקער. 3297

א גרויס צימער צו פערדינגען ביי א אנשטענדיגע פאַמיליע. שרודמיעסקא 30, וואוינונג 42. 3291

צוליב אבריזע איבערצוגעבען געוועלב, ביליג דירה-געלד פון זאַפאַרט. צו ערפאהרען ביי פוקס, זשגאָווסקא 104.

## פערשידענעס

א מיידעל פון דער פּראָווינץ, פון א בעסערער פאַמיליע, געענדיגט א פּאָלקס-שולע, מיט גוטע רעפערענצען, זוכט בעשעפטיגונג ביי וואָס פאַרע ארבייט עס זאָל נאָר נישט זיין, פאַר א מיני-מאַלען געהאַלט. צו ערפאַהרען קאָנסטאַנ-טינער 20, וואוינונג 64.

Zaginiony został kwit z Elektrowni Łódzkiej na imię Chaima Krawieckiego, Kilińskiego 19. Kwit unieważnia się. 3295

אַכטונג, לאָדזער שטריקערס! כ'נעם אָן אַרבייט אויף 8-ער און 12-ער מאַשי-נען, צו ביליגע פרייזען. לאַנדשטיין, יאַקאַבי 7. 3289

פערלוירען געוואָרען אַ פּראָטעסט אויף 40 זל. אויסשטעלער ה. הערשקאָפ, צאָהלבאַר 28.6. 1933. דער וועקסעל ווערט ערקלערט פאַר אונגילטיג. דער פינדער ווערט געבעטען אָפּצוגעבען קאָנסטאַנטינער 29, ד. ראַט. 3290

## Poradnia WENEROLOGICZNA

פון דאַקטוירים-ספּעציאַליסטען

### זאַוואַדזקאַ 1

נאָר פאַר ווענערישע הויט-קראַנקה. און מענער-שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.

כוואַרץ - לאַמפּען, עלעקטרישער הייל-קאַבינעט.

טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָוו. פון 11—4 נ"מ נעמט אָן א פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען, זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכם. בעזונדערע ווארטע צימער פאַר פרויען.

**וויזיט 3 זל.**

ווערקשטעל שירמס — פון — און שפּאַציר-שטעקענס

## ס. פייגענבוים

לאדז, נאַרוטאָוויטשא 19

עמפּפעהלט אין אַ רייכען אויסוואַהל פון קאַלירטע דאַמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאָנקורענץ-פרייזען. נעהמט אָן אַלערליי רעפּעראַטורען פון שירמס און שטעקענס.

## לעטשניצע

### זגערזשער 17

נעהמט אָן קראַנקע אין אַלע ספּעציאַליטעטען

פון 9 פריה ביז 7 אַ זייגער אָוונט.

**וויזיט 3 זל.**

## שיימלען

צו בעקומען

### קערש,

סטוועראַווא 15

## Obwieszczenie.

Do Rejestru Handlowego, Działu Spółdzielni, Sądu Okręgowego w Radomiu, w dniu 30 maja 1933 r., wciągnięto następujące uzupełnienie:

Przy nr. 466 „Spółdzielnia Handlowo-Towarowa, spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością w Opocznie". Na mocy uchwał walnych zgromadzeń członków spółdzielni z dn. 8 i 22 maja 1932 r. spółdzielnia została rozwiązana i zarządzona jej likwidacja, dla przeprowadzenia której zostali ustanowieni dotychczasowi członkowie zarządu spółdzielni, a mianowicie: Herszek Rozental, Icek Szajnfarber i Alter-Rachmil Podawer – wszyscy zamieszkali w Opocznie.–

**Rejester Handlowy**
**Sądu Okręgowego w Radomiu**

3292

## לעטשניצע

פון דאַקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט

### 11 בזשעזשינער 11

טעלעפאָן 137-63

עס נעמען אָן דאָקטוירים ספּעציאַליסטען שיפּמאַן, וואָלינסקי, שמיר-געלד, קערשנער, שמער-לאַווסקי, סלאַבאַדסקי, זאַלצ-וואַסער, איציקזאָן, קראַ-סאָווסקי, יאַקובזאָן און דענטיסטין סטאַראַפּאָלסקא.

## כירורגישער קאַבינעט Dr. Szreiber

איז געוואָרען איבערגעטראָגען אויף

**Narutowicza № 9**

**tel. 122-95.**

אָפּעראַציעס, אַמבולאַנסעס, העלם זשילאַקעס אז"ח הייל-אנשטאַלט-פרייזען.

## זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אָפּעראַציע, אהן בלוט, אהן אַ מעסער און אהן בלוט-פער-גיפטונג פאַר קראַנקע אויף ברוכען, פאַר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאַליקעס אין גוף, פאַר הויקערס און פיס.

פערלאָזט נישט די קראַנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי אַ מענשען-קאָפּ, און עס פאַלט אַריין אין דעם כיס איז דער קראַנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבט. ספּעציעלע גומענע הייל-באַנדאַזשען בעזאָרגען זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאַר הויקערס, ליידענדע ספּעציעלע הייל-גאָרסעטען און אַפּאַראַטען פאַר פערקרומטע פיס און פלאַטפיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס. עמפּפאַנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

איינציגע אָרטאָפּעדישע הייל-אַנשטאַלט

**Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped**

פון לעמבערג

**Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.**

בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס - פּראָפעסאָרען: פּראָף. ד"ר באַראַנטש, פּראָף. ד"ר י. מאַרישלער, פּראָף. דר בר. קאַראַנאָווסקי און אויך אַנדערע.

מיר נעהמען אויך אָן פערזיכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

## דאַנקזאַגונג.

דעם ה' דיר. י. ראַ—פּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקא 10 דריק איך אויס מיין הערציגסטע דאַנק פאַר דעם זאָרגפעלטיג אָנגעלעגטען באַנדאַזש אויף מיין פערעלטערטען ברוך, אויף וואָס כ'בין אָפּערירט געוואָרען 2 מאָל.

**(—) Dr. Berghof, lekarz.**

## קלעפּסידרעס

### צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אָן די דרוקערייי פון „נייעם פאָלקסבלאַט"

די קלעפּסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאַנדערגעקלעבט איבער שטאָט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.